

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 48 (2179) 1991 LAPKRITIS-NOVEMBER 26

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. (416)275-4672

Vieni kitiems reikalingi

Septintasis pasaulio lietuvių jaunimo kongresas atėjo. Nesunku įsivaizduoti rengėjų aplinką: posėdžiai, kelionės, susitikimai, informacijos sklaida, nemigo naktys. Ir nebeatskiriamas palydovas — rūpestis, kad visi suvažiuotų, kad viskas gražiai praeitų, kad dalyviai ką nors gautų ir parsivežtų į savo apylinkes ir šeimas.

PASTARASIS rūpestis bus bene pats giliausias, ir tai liečiantis ne tik rengėjus bei dalyvius, bet ir visą lietuviškąją visuomenę. Po kiekvieno kongreso vis būdavo plačiai domėtasi klausimu, ar įdėtos lėšos ir pastangos pateisina rezultatus. Su labai mažom ir neryšiom išimtim visa tai apamai nebūdavo vienaip ar kitaip suformuluoti kokių nors ataskaitų reikalavimai, o tik normalus noras palyginti, pasverti, kaip nors įvertinti tokį didelio ir plataus organizuotumo reikalaujantį renginį. Yra pagrindo manyti, kad ir po šito kongreso tasai išlaidų bei naudos klausimas bus gyvas. Jame betgi glūdi vienas nesuapratimas. Jei kas tikisi iš kongreso dalyvių parvežamų lauktuvų, tai yra greitų, tuoj pat matomų rezultatų, gali iš tikrųjų nusivilti, nes ką gi grįžęs atstovas parodys. Žinoma, jis ar ji pasakys, kad viskas buvę labai įdomu, kad esąs pilnas įspūdžių, kad atradęs naujų draugų ir kad labai pavargęs. Kuris nors gal dar pridės, kad stengsis palaikyti draugystės ryšius su kitų kraštų jaunimu. Tai tuo tarpu ir viskas. O ką kongresas per tas kelias dienas sukūrė, kaip atnaujino lietuviškąją pagrindą, ant kurio sustojo įvairių kultūrų paveikti ir savaip užaugę lietuviai, lietuvaitės, ką išsiskirdami paliko rengėjams ir visiems lietuviams to krašto, kuriame kongresas įvyko, — visa tai juk nėra kartu su lagaminais atkeliavusios lauktuvės. Tai daug daugiau negu jos. Tai rimtas įnašas ateičiai, kurioje vėl ir vėl, ir čia, ir ten iškilis kudirkiški stulpai, kad išsilaikytų senelių bei tėvų statytas tautinio išlikimo pastatas plačioje išeivijoje. Tuo būdu lauktuvės ir ateities perspektyva — apsimoka, neapsimoka — klausime kertasi ir maišo stebėtojų požiūrius apie tokius kongresus.

SEPTINTASIS pasaulio lietuvių jaunimo kongresas bus pirmas savo apimtimi nevaržomai jungiantis ir laisvos Lietuvos jaunimą, nors jo dalyvavimą labai riboja finansiniai ištekliai. Kai Šeštajame nedrąsiai ir labai tyliai dalyvavo vos vienas kitas Vakarų lankęs jaunuolis, tai jau šitame suvažiavime Pietų Amerikoje Lietuvos jaunimui dalyvauti nebėra jokių trukdymų. Ir niekas Vilniuje nebesūkauja, kad buržuazinių nacionalistų vaikai tokiuose kongresuose, kalbėdami pasaulio lietuvių jaunimo vardu, pažeidžia teisėtumą ir varo propagandą prieš "Markso-Lenino keliais nebegrižtami nuėjusį socialistinės Lietuvos jaunimą". Kieno propaganda ir kokiais keliais Lietuvos jaunimas nuėjo, šandien jau niekam aiškinti nebereikia. Šandien tik reikia stiprinti ryšius taip, kad ir Lietuvos, ir išeivijos jaunimas jaustųsi ne tik artimi tos pačios tautos vaikai, bet ir vieni kitiems reikalingi. Iš vienos pusės kultūrų suneštinė gali labai praturtinti užsiąngavimus ateičiai, o iš kitos pusės ne Lietuvoje užaugusiam jaunimui niekad nebus per daug nuolatinio įvairiaformio dvelkimo iš tėvų ar senelių gimtinės. Įtakų mainai turėtų įsilieti į bendrą visus liečiančią jaunimo paskirtį — kurti moraliskai stiprią, tautiškai sąmoningą, ekonomiškai pažangią šviesių perspektyvą Lietuvai. Ir tai neturėtų virsti rezoliucijų tekstais ar gražiais iškilmių šūkiais. Tai darbai, ir nelengvi, bet reikalingi uždaviniai ir Lietuvai, ir išeivijai. Nuo to, kiek jaunimas įstengs padaryti dabar, priklausys netolima tautos ateitis. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Gražins karo nusikaltėlių?

Kanados federacinis teisėjas Frank Collier baigė 29 mėnesių trukusią pilietybės atėmimo bylą iš 72-jų metų olandų kilmės kanadiečio J. Luitjens, apkaltinto bendradarbiavimu su vokiečiais II D. karo metais, nelegaliu atvažiavimu Kanadon ir apgaulingu pilietybės įsigijimu. Esą olandas Jacob Luitjens vokiečių okupacijos metais priklausė Olandijos nacių partijai, pusiau karinei "Landwacht" grupėi, veikusiai vokiečių policijos ir SS kontrolėje. Jos nariai okupantams padėdavo ieškoti žydų ir olandų pogrindžio veikėjų.

Vengdamas olandų keršto, J. Luitjens 1945 m. balandžio mėnesį pasidavė Vakarų sąjungininkų kariams, iš karo belaisvių stovyklos išjungė civilių vokiečių pabėgėlių stovyklon ir išvyko Paragvajun, pasivadinęs Gerhardu Harderiu. Kanadon jis atvyko 1961 m., jos pilietybę gavo 1971 m. Dirbo botanikos profesoriumi Vankuverio universitete ir dabar senatvės dienas praleidžia pensininku. Olandijos teismas užsienin pasitraukusiam J. Luitjensui kaip nacių kolaborantui yra paskyręs kalėjimą iki gyvos galvos. Teisėjas F.

Collier Kanados federaciniam teisme nutarė, kad iš jo turi būti atimta Kanados pilietybė. Mat jis, įvažiuodamas Kanadon, nuslėpė savo ryšius su naciais ir Olandijos teismo sprendimą. Su tais duomenimis J. Luitjens nebūtų buvęs įsileistas ir nebūtų gavęs Kanados pilietybės. Jis betgi teisinasi tada nieko nežinojęs apie Olandijos teismą ir jam už akių paskirtą bausmę. Esą ši žinia jį pasiekusi tik 1983 m., kai jis jau prieš 12 metų buvo tapęs Kanados piliečiu.

Kitokios nuomonės buvo Kanados pilietybės reikalus tvarkantis ministras Gerry Weiner, pritaręs teisėjo F. Collierio sprendimui ir pasiūlęs Kanados ministerių kabinetui sprendimo vykdymą. Pilietybę iš J. Luitjens jau atšaukta. Kanados pilietybės įstatymas tokiais atvejais nėra numatęs apeliacijos teisių pilietybės netekusiam asmeniui. Tai yra naujas posūkis karo nusikaltimais kaltinamų Kanados piliečių byloje, pasiskolintas iš JAV teisingumo departamento specialiųjų tyrimų OSI agentūros. Kanadoje niekas neteisė J. Luitjens dėl (Nukelta į 5-tą psl.)

Laisvės ir diplomatinio Lietuvos pripažinimo šventė Vingio parke Vilniuje 1991 m. rugsėjo 15 d. Sąjūdžio paraginti žmonės atėjo su Lietuva pripažinusiu valstybių vėliavėlėmis

Nuotr. Alf. Laučkos

Lietuvos rūpesčiai prancūzų spaudoje

Pasiuntinybių rūmų byla • Kova už ekonominę nepriklausomybę • Profesoriaus Matore laiškas • Įtampa tarp lietuvių ir lenkų

Baltijos valstybėms, atstautusioms diplomatinis santykius su Prancūzija, rūpi atgauti ne tik tai jos banke saugotą auksą, bet ir sovietų okupuotus pastatus. Jų įgalios Prancūzijos parlamento narys Michel Pelchat stengiasi teisiniu keliu atgauti iš sovietų neteisėtai okupuotus buvusių pasiuntinybių pastatus.

Sunki byla

Deja, pasirodo, byla nėra taip jau paprasta. Pirmosios teismo instancijos pasisakė sovietams palankia prasme — toji byla esanti politinė ir turinti būti sprendžiama deribomis su Sov. Sąjunga.

Apie tai rašo ir prancūzų spaudoje. "Le Quotidien de Paris" 1991. X. 19 išspausdino savo korespondentės Nathalie Hamon pranešimą apie minėto parlamentaro M. Pelchat vizitą sovietų konsulate. Esą pastarasis, lydimas teismo antstolio, nuvyko į sovietų konsulatą Paryžiuje (8, rue de Prony). Tai buvusios Latvijos pasiuntinybės pastatas, kur yra įsikūręs Sov. Sąjungos konsulas nuo 1940 metų. Prancūzų parlamentaras tarė sovietų teisinio skryiaus pareigūnui: "Jūs nemokate nuomos, tai žinote". Pastarasis atsakė: "Nemokame, nes tai Sov. Sąjungos nuosavybė".

Korespondentė čia pastebi, kad Baltijos valstybės tebemoka nuosavybės mokesčius už pasiuntinybių pastatus jau 50 metų. Šis vizitas buvęs tik informacinio pobūdžio, nes antstolis neturėjo atitinkamo teismo sprendimo. Jis tik padarė fotografines pastatų nuotraukas.

Pasak korespondentės, ant buvusios Lietuvos pasiuntinybės rūmų tebėra Gedimino

kryžius (turbūt stulpai), oficialus Lietuvos valstybės ženklas. Tuose rūmuose tebėra įsikūrusi Sov. Sąjungos spaudos agentūra "Novosty".

Parlamentaras M. Pelchat pradėtą bylą yra pasiryžęs pakelti į aukštesnę teismo instanciją. Byla, atrodo, bus ilga. Prancūzijos užsienio reikalų ministerija Baltijos valstybėms yra paskyrusi erdvas patalpas 9-jame Paryžiaus distrikte. Atlikus remontus, ten galės įsikurti diplomatinės Baltijos valstybių atstovybės.

Kova dar nepasibaigė

Prancūzų spaudoje turi keltą korespondentų Maskvoje, kurie gana dažnai aplanko ir Baltijos valstybių sostines. Francoise Lazare, aplankiusi Vilnių, "Le Monde" dienraštyje 1991. X. 22 paskelbė ilgą rašinį apie Baltijos valstybių kovą už ekonominę nepriklausomybę.

Būdama Vilniuje, ji pastebėjo, kad pranyko rusiški gatvių įrašai, o vieta, kur stovėjo Stalino paminklas, baigiam užlyginti. Įmonėse, kur dirba daug rusų darbininkų, rusų kalba tebėra plačiai vartojama, skelbimų lentos pilnos rusiškų tekstų. Toks pat vaizdas ir Rygoje. Ten pvz. "Dzintars" įmonėje net komunistiniai šūkiai tebėra neuimti.

Svarbiausias Baltijos valstybių rūpestis dabar — ekonominė nepriklausomybė. Iki šiol visa ekonomija buvusi orientuota 90% į Sov. Sąjungą. Pasukti vairą į Vakarus — ne taip lengva po 50 metų okupacinio valdymo. Sudaryti bendrą Baltijos valstybių rinką esą neįmanoma, nes jos ekonominėje srityje gerokai

vienodos, yra daugiau konkurentės negu viena kitą papildančios. Latvija netgi linkusi pritaipyti kaip antraeilę narę ekonominės sovietų sąjungos. Visos trys Baltijos valstybės einančios savitais keliais, daivosi ir Vakarus ir kviečia investitorius steigti savo įmones. Rublio visi bijo, neskuba su įmonių privatizacija, kad rusai, atvykę su glėbiu rublių, jų nenupirktų.

Korespondentė rašo ir apie Sov. Sąjungos skolas užsieniui. Esą Maskva reikalauja iš Baltijos valstybių mokėti tam tikrą skolos dalį. Pagal apskaičiavimus Lietuva turėtų sumokėti 880 mil. dolerių, Latvija — 680, Estija — 480 iš 63 milijardų dolerių. Latvija esą linkusi tą sumą sumokėti, bet Lietuva ir Estija — ne: negalima mokėti okupanto skolų. (Kiti šaltiniai nurodo, kad Esija linkusi mokėti savo dalį, o Lietuva sutinkanti mokėti 100 mil. dol.).

Profesoriaus laiškas

Prof. Georges Matore, nepriklausomoje Lietuvoje dėstęs prancūzų kalbą VD universitete ir kitose aukštosiose mokyklose, dabar gyvenantis Paryžiuje, paskelbė laišką dienraštyje "Le Quotidien de Paris" 1991. X. 22, kuriame priekaištuoja Prancūzijos žiniasklaidai, anksčiau atsakiusiai skelbti pranešimus organizacijos "Liberte pour les Baltes" (Laisvė baltiečiams), o dabar skubančiai rašyti apie Baltijos valstybes, atkovojuusias savo nepriklausomybę. Prancūzijos visuomenė ir dabar nežinanti apie baltiečių kančias, patirtas sovietinės ir naci-

(Nukelta į 2-ą psl.)

Dabarties įvykiai Lietuvoje

Pokalbis su Amerikos žydais

Lietuvos misijos prie Jungtinių Tautų pranešimu, Lietuvos aukščiausiosios tarybos pirmininkas V. Landsbergis lapkričio 12 d. Niujorke turėjo pokalbį su Wiesenthal'io centro atstovais, atvykusiais iš Los Angeles miesto. Pastarieji pateikė eilę pasiūlymų patobulinti reabilitacijos procesą. V. Landsbergis pabrėžė — vykdant reabilitaciją, kreipiamas dėmesys į patarimus ir pateiktą informaciją iš Vakarų. Nuomonės išsiskyrė dėl KGB pateiktų dokumentų, kurių patikimumu neabejoja Wiesenthal'io centras.

V. Landsbergis pasmerkė netikslią informaciją bei kolektyvinės kaltės užmetimą lietuvių tautai užsienio spaudoje, atkreipdamas dėmesį į "Newsweek" žurnalo klaidingą informaciją bei pačių Wiesenthal'io centro atstovų pasisakymus. Žydų atstovai pritarė V. Landsbergio nuomonei, pridurdami, kad tautų dystės nusikaltimuose dalyvavę asmenys — ar jie būtų žydai, ar lietuviai — yra nusikaltėliai, traukiami baudžiamojon atsakomybėn.

Lapkričio 14 d. V. Landsbergis dalyvavo Amerikos žydų komiteto suvažiavime. Jis čia tarė pagrindinį žodį. "The Washington Post" lapkričio 15 d. laidoje atkreipė dėmesį į V. Landsbergio pareikštą kritiką "The New York Times" dienraščiui dėl klaidinančio straipsnio, kuris iššaukė neigiamą tarptautinę reakciją reabilitacijos reikalu Lietuvoje.

Ir patys žydų atstovai pokalbyje su V. Landsbergiu "The New York Times" straipsnį pavadino netikslu.

Skrydžiai į Vilnių

Trys Europos oro linijos, kaip praneša Reuterio agentūra, beveik kiekvieną dieną parūpins skrydžius į Lietuvos sostinę Vilnių. Šveicarijos "Swissair", Austrijos oro linijos ir Danijos "SAS" pradės keleiviams patarnavimus 1992 m. sausio mėn. vidury. "Swissair" parūpins skrydžius iš Züricho į Vilnių ketvirtadieniais ir sekmadieniais, Austrijos oro linijos iš Vienos — pirmadieniais ir penktadieniais, Danijos "SAS" iš Kopenhagos — antradieniais ir šeštadieniais. Taip sutarė tarp savęs bendrovės.

Prisidės prie skolų mokėjimo

Tos pačios agentūros pranešimu, Lietuvos ministeris pirm. G. Vagnorius pareiškė, kad Lietuva sutinka mokėti Vakarams 100 mil. dol. Sov. Sąjungos skolų.

Apkaltinti sabotažu

"Norway Times" lapkričio 7 d. išspausdino platesnę žinią, kad Vilniaus orauostyje buvo apgadintas Norvegijos

keleivinis lėktuvas: išplėtos atsarginės durys, deguonies aprūpinimo sistema sugadinta. Lietuvos vyriausybė apkaltino rusų kilmės orauostiečio tarnautojus. Jų 16 tuojau pat atleido iš darbo ir išvarė iš Lietuvos. Šie tarnautojai buvo Sov. Sąjungos piliečiai.

Pasirašė sutartį

Lietuvos ir Rusijos federacijos kultūros ministrai Kuolys ir Solominas Vilniuje pasirašė abišalę kultūrinio bendradarbiavimo sutartį. Bus plečiamas bendradarbiavimas visose pagrindinėse kultūros srityse. Taip pat bus rūpinamasi kultūrinių turtų sugrąžinimu tikriesiems šeiminkams. Ne tik sovietų okupacijos metu, bet ir kitais laikais buvo iš Lietuvos į Rusiją išvežta nemažai kultūrinių turtų. Taip pat nutarta bendromis pastangomis išsaugoti Kaliningrado srities kultūrinį palikimą.

Kitos žinios

— Lietuvos prezidentas Vytautas Landsbergis, kaip skelbia Reuterio agentūra, lapkričio 18 d. pakvietė popiežių Joną Paulių II aplankyti Lietuvą. Tai jis padarė 30-ties minučių privačioje audiencijoje su Šv. Tėvu.

— Kanados užsienio reikalų ministrė Barbara McDougall lapkričio 21 d. paskelbė, kad Estijos sostinėje Taline atidarė Kanados ambasados įstaigą. Tokios įstaigos būsiančios atidarytos Rygoje ir Vilniuje. Tuo pačiu pranešama, kad Kanados vyriausybė Baltijos kraštams humanitarinei pagalbai paskyrė 1 mil. dol.

— Lietuvos aukščiausioji taryba priėmė įstatymą, kuriuo nusavinamas respublikos teritorijoje esantis komunistų partijų bei organizacijų turas. Tai liečia Lietuvos komunistų partiją, uždarytą po nepavykusio perversmo Maskvoje, A. Brazausko vadovaujamą Lietuvos demokratų darbo partiją, buvusias komjaunimo organizacijas.

— Sovietų balerina M. Plietskajai, kaip skelbia Lietuvos radijas, buvo suteikta Lietuvos pilietybė. Balerinos motina kilusi iš Vilniaus, o jos senelis gyveno Lietuvoje. Balerina geris tvarka Vilniuje ir tikisi pamiršti netvarką Maskvoje. Jos vyrui kompozitoriui R. Šedzinui taip pat suteikta Lietuvos pilietybė.

— Lietuvos vyriausias prokuroras Artūras Paulauskas spaudai pažymėjo, kad teismo pareigūnų surinkti duomenys apie sausio 13-tos dienos žudynes Vilniuje aiškiai rodo, jog į šiuos tragiškus įvykius buvo įsijungusi Sov. Sąjungos komunistų partija, jos skyrus Lietuvai, KGB, sovietų vidaus ministerijai ir kariuomenė. Tyrimai vykdomi toliau. J.A.

Šiame numeryje:

Vieni kitiems reikalingi

Nuo jaunimo priklausys tautos ateitis
Lietuvos rūpesčiai prancūzų spaudoje
Kova už ekonominę nepriklausomybę

Istorinis VLIKo seimas

Pranešimai, nutarimai, Lietuvos premjero kalba

Panemunių sakalai

Keletas epizodų iš partizaninių kovų Lietuvoje

Rytprūsiai ir Lietuva

Buvusių Rytprūsių krašto ateitis

Sibiras - Maskva - Vilnius

Lietuvių ekspedicija ieškojo tremtinių kapų Kazachstane

Ar tai gūlbės giesmė?

Sol. Irenos Grigaliūnaitės lietuvių dainų garsiajuosė

Šventovė, gaubianti praeities slėpinius

Akademinės Šv. Jono Šventovės atšventinimo iškilmės

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. (416) 275-4672. FAX (416) 275-1336.

Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement no. 1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andriulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – \$35, pusmetinė – \$20, mėnė – \$40, garbės – \$50 (Amerikoje – JAV dol.) oro paštu – \$110. Paveiniai nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalai kreiptis į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Subscriptions: regular \$35.00, supporter \$40.00, honorary \$50.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3. Printed in Canada.

Lietuvos rūpesčiai prancūzų...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

nės okupacijos metais. Jis primena savo kančias sovietiniame Kauno kalėjime, kuriame praleido 8 mėnesius drauge su 3000 kitų politinių kalinių.

Profesorius primena savo tautiečiams sovietinius trėmimus, nekaltų žmonių naikinimą, rusinimą, žydų šaudymą. Savo akimis matęs Vilniuje esančių kaimynų varomą žydų būrį kapinių link. Jo priešakyje ejęs jaunas žydas ir grojęs mandolina.

Žvelgdamas į ateitį, profesorius rašo: "Reikia pasitikėti moraliniais ištekliais, kuriais jau pasižymėjo lietuviai ir jų kaimynai. Tų trijų šalių laukia gana dideli ekonominiai sunkumai. Laisvasis pasaulis turėtų padėti toms trims šalims savo technologija. Jeigu tai bus padaryta, ekonominės problemos bus išspręstos be per didelių sunkumų".

Sankirtis su lenkais

Domisi prancūzų žurnalistai ir Lietuvos lenkų mažuma. Jan Krauze, aplankęs Vilnių, parašė ilgą reportažą "Lietuviai ir lenkai: naujas ginčas, seni nesupratimai", kurį išspausdino "Le Monde" 1991. X. 29. Jame autorius apžvelgia abiejų pusių pozicijas ir pastebi, kad tai esanti liūdna istorija. Esą abi tautos nusipelnusios Europai: lenkai apardę sovietinės sistemos pamatus, o lietuviai labai daug prisidėję prie sovietinės imperijos subyrėjimo.

Dabartinė įtampa tarp lietuvių ir lenkų Lietuvoje atsiradusi pastaruoju metu dėl Vilnijos "nubolševikinimo", t. y. sritinių tarybų paleidimo. Lietuviai esą įtaria lenkus siekiant atplėsti Vilnią nuo Lietuvos respublikos, vykdančią prokomunistinę politiką, diktuojamą priešperversminio Kremliaus.

Lenkai esą kaltina lietuvius antilenkiškumu, duotų pažadų nevykdymu, reikalavimu pasirašyti lojalumo deklaraciją prieš duodant Lietuvos pilietybę ir pan.

Varšuvos vyriausybė pradžioje užėmusi griežtą poziciją, bet išsiaiškinus kilusią

įtampą su Lietuvos vyriausybe, sušvelnėjusi. Lenkijos parlamento pirmininkas M. Stelmachowski pakvietęs savo tautiečius Lietuvoje pasirašyti lojalumo deklaraciją. Liaudyje betgi sklindanti nuomonė: "Kaip lenkas gali norėti tapti lietuviu?"

Reportažo autorius pabrėžia, kad lietuvių-lenkų įtampą sušvelninimą sunkina istoriniai praeities sankirčiai.

Pranešimas iš Varšuvos

Lietuvių-lenkų klausimu ilgoką reportažą išspausdino "Liberation" 1991. XI. 4. Jos autorė – Isabelle Lesniak, laikraščio korespondentė Varšuvoje. Jos tema: "Priverstinis lenkų pasirinkimas Lietuvoje".

Savo reportaže autorė pabrėžia Lietuvos vyriausybės reikalavimą lenkams pasirašyti lojalumo pareiškimą iki XI. 3. prieš gaunant Lietuvos pilietybę. Varšuvos vyriausybė bandžiusi gauti Lietuvos sutikimą pratęsti terminą ir aiškintis problemą, bet Lietuvos vyriausybė nesutikusi. Pastaroji kaltinanti lenkus prokomunistiniu politikavimu. Lenkijos užsienio reikalų ministerijos pareigūnas Jacek Czaputowicz pareiškė, kad tai netiesa. Keli asmenys, Kremliaus valios vykdytojai, buvę pašalinti ir nebegalėję kankinti Lietuvos nepriklausomybę, kurią aiškiai rėmusi Lenkijos vyriausybė. J. Czaputowicz, vadovaujantis Lenkijos delegacijai derybose su Lietuva, betgi pripažinęs, kad praityje konservatyvieji lenkai darę gėdą Varšuvai, dėdamiesi su rusų organizacija "Jedinstvo", kovojusia prieš Lietuvos nepriklausomybę.

Pasak minėto Lenkijos pareigūno, numatyta bendra Lietuvos-Lenkijos deklaracija, kuri reguliuosianti kylančias įtampas. Anot jo, "lietuvių veiksmams yra įkvėpti ne blogos valios, o nežinojimo".

Korespondentė taipgi pažymėjo, kad Lietuvos respublika turinti tiksliai penktadalį lenkų, gyvenančių Sov. Sąjungoje. Lietuva buvusi vienintelė po karo, davusi lenkams mokytis ir spaudą. Viso to jie neturėję Sov. Sąjungoje. G.

Istorinis VLIKo seimas

JUOZAS ŠLAJUS

Po sunkaus darbo ir skaudžių aukų Lietuvai atgavus pilną valstybinę nepriklausomybę, pasikeitė ir išeivijos lietuvių organizacinė veikla, ypač VLIKo. Tad 1991 m. lapkričio 2 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje, Čikagoje, buvo sukvietas VLIKo seimas, tarybos, valdybos ir Tautos fondo specialus suvažiavimas.

Seimui rengti komiteto pirm. dr. Leonas Kriaučiūnas, atvedęs salėn svečius iš Lietuvos, ragino jungti jėgas Lietuvai atstatyti ir pakviėt valdybos pirmininką dr. Kazį Bobelį pradėti VLIKo seimą.

Dr. K. Bobelis supažindino su svečiais iš Lietuvos – ministru pirmininku Gediminu Vagnoriumi ir jo žmona, Lietuvos ambasadoriumi Jungtinėse tautose Anicetu Simučiu, Lietuvos generaliniais konsulais ir kitais svečiais. Sugiedojus JAV ir Lietuvos himnus, sukalbėta invokacija. Susikaupimo minute buvo pagerbti žuvusieji dėl Lietuvos laisvės.

Sudarytas darbo prezidiumas: pirmininkai – Jonas Jurkūnas, Vladas Šoliūnas ir Kostas Burba; sekretorės – A. Kacišienė, Jokūbaitienė ir Danilevičienė. Be to, sudaryta 5 asmenų komisija nutarimų projektams paruošti, ir kitos komisijos.

Spaudos atstovai – Lietuvių žurnalistų s-gos nariai: prel. J. Prunskis, J. Janušaitis, V. Kasniūnas, J. Zygas, J. Žemaitis, A. Juodvalkis, J. Šlajus, Z. Juškevičienė; radijo – Rimkus iš "Amerikos balso", P. Petrutis ir B. Brazdžionis. Suvažiavime dalyvavo ir žurn. V. Būtenas.

Pareigūnų sveikinimai

Lietuvos premjeras prasmingais žodžiais pasveikino seimą ir palinkėjo sėkmės. Lietuvos ambasadorius Jungtinėse tautose A. Simutis, pasveikinęs seimo suvažiavimą, sakė: "Būdavo praeini pro JT rūmus ir matai, kad ten nebekabo mūsų tautinė vėliava. Žinia, toks vaizdas pažeisidavo lietuvių jausmą. Dabar, Lietuvai atgavus nepriklausomybę jos vėliava vėl plėvėsuoja!" Pirmiesiems metams Lietuvos misijos JT įsikūrimui ir kukliam išlaikymui reikia \$100.000. Laikiniai pradinės smulkios išlaidos iki šiol ambasadorius dengia iš kuklios generalinio konsulato sąmatos, bet toliau teks skubiai ieškoti kitų šaltinių. Tautos fondas yra beveik vientelė viltis.

Sveikinimo žodį tarė ir Lietuvos ambasadorius JAV Stasys Lozoraitis (popietiniame posėdyje).

Seimą žodžiu sveikino ALT-os pirm. Grožvydas Lazauskas. Buvo ir daugiau sveikinusių žodžių bei raštų.

Lazausko pranešimas

VLIKo tarybos pirm. G. Lazauskas savo pranešime apžvelgė visos tarybos bei komisijų veiklą. Buvo priimta VLIKo ELTOS sąmata 1991 m. – 319,050 dol. Balsavo 10 už, 2 prieš ir 3 susilaikė. Seime dalyvavo 44 tarybos nariai, turį balsavimo teisę.

VLIKo taryboje yra iš viso 15 grupių: Lietuvių fronto bičiuliai, Lietuvių krikščionių darbininkų sąjunga, Lietuvių krikščionių demokratų sąjunga, Lietuvių rezistencinė sąntarvė, Lietuvių tautinis sąjūdis, Lietuvių vienybės sąjūdis, Lietuvos darbo federacija, Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga, Lietuvos socialdemokratų partija, Lietuvos ūkininkų partija, Lietuvos ūkininkų sąjunga, Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga, Mažosios Lietuvos rezistencinis sąjūdis ir Rytų Lietuvos rezistencinis sąjūdis.

Dr. K. Bobelio pranešimas

Valdybos pirm. dr. K. Bobelis savo kalbą pradėjo tarmas, jog šis seimas susirinko aptarti VLIKo veiklos įnašą į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, apsvaistyti VLIKo valdybos pasiūlymą dėl veiklos užbaigimo, nustatyti gaires administracinio ir finansinio pobūdžio perdavimui demokratinei Lietuvos vyriausybei.

Dr. K. Bobelis apžvelgė VLIKo valdybos veiklą: 1943-1944 m. Lietuvoje, 1944-1955 m.

VLIKo pirmininkas dr. KAZYS BOBELIS kalba baiginiame VLIKo seime Čikagoje

Nuotr. "LB" – J. Šidlauskas

Vokietijoje, 1955-1979 m. Niujorke ir nuo 1979 metų iki dabar Vašingtone, DC. Valdybos pirmininku buvo išrinktas 1979 m. VLIKo darbų eigose kraštų organizacijų valdybos buvo informuojamos apie VLIKo veiklą ir buvo prašoma jų pagalbos. Buvo įkurtos VLIKo atstovybės Pietų Amerikoje, Prancūzijoje, Vokietijoje. Anglijoje dirbo su Anglijos lietuvių sąjunga, Kanadoje – su KLB. Santykiai su įvairių kraštų organizacijomis buvę geri, išskyrus PLB. VLIKas atlikęs istorinį vaidmenį, paskelbdamas Lietuvių chartą ir įsteigdamas Pasaulio lietuvių bendruomenę lietuvių išlaikyti.

Maždaug iki 1988 m. VLIKo ryšiai su okupuota Lietuva buvo labai rezervuoti, su valdžios institucijomis oficialiai ryšių neturėjo.

Savo ilgame pranešime pirm. dr. K. Bobelis kalbėjo ir apie 1991 m. rugsėjo 20 d. Vilniuje pasirašytą protokolą Lietuvos respublikos ministerio pirm. G. Vagnoriaus ir VLIKo pirm. dr. K. Bobelio. Prašė delegatus tą protokolą patvirtinti. Protokolo tekstas oficialiai nebuvo skelbtas.

Dr. K. Bobelis padėkojo už atliktą darbą valdybai, tarybai, Jonui Bobeliui ir daugeliui kitų.

Tautos fondo milijonai

Tautos fondo valdybos pirm. Aleksandras Vakselis VLIKo seimui pranešė apie 1991 m. (9 mėnesių) pajamų ir išlaidų apyskaitą. Š. m. lapkričio 2 d. kasoje buvo \$2,603,387 (be Kandasos TF). Pasak pranešėjo, VLIKui baigiant savo veiklą, likusios

lėšos – apie \$2,500,000 turėtų būti panaudotos pagal Lietuvos vyriausybės patvarkymus ir susitarimą su TF vadovybe.

TF Laisvės ižde buvo \$1,651,912.

Premjero žodis

Po ilgos pietų pertraukos kalbėjo Lietuvos respublikos ministeris pirm. G. Vagnorius. Jis apžvelgė okup. Lietuvos ir išeivijos lietuvių sunkų ir ilgą gyvenimo laikotarpį. Mūsų tautai, sakė, buvo didelis nuostolis, kai daug talentingų lietuvių ne savo valia turėjo palikti Lietuvą. Išeivijos lietuviai, įsikūrę svetimuose kraštuose, rūpinosi lietuvių išlaikymu, švietimu bei pagalbos teikimu okup. Lietuvai.

Viena pirmųjų organizacijų buvo VLIKas, kurio pritarimu Lietuvoje buvo įsteigta Helsinkio grupė. Kova su okupantu vyko visą laiką.

VLIKo veikla buvusi sėkminga. Buvęs jo pirmininkas dr. K. J. Valiūnas suorganizavo Baltiečių santalką, buvo jos pirmininkas, o vienos Helsinkio sesijos metu nuvyko ten su protesto misija dėl Lietuvos okupacijos. Helsinkio policija jį suėmė.

Iš Pasaulio lietuvių tremtinių draugijos išaugo Pasaulio lietuvių bendruomenė net keturiuose kontinentuose. Ji atlieka didelį darbą lietuvių išlaikymui išeivijoje.

Premjeras pagarbiai paminėjo diplomatinę šefą St. Lozoraitį, dabar besidarbuojantį ambasadorių St. Lozoraitį, ambasadorių A. Simutį, visus Lietuvos konsulus, VLIKo pirm. dr. K. Bobelį – ilgalaikį ALTos pirmininką, Baltiečių komiteto pirmininką ir dabartinį VLIKo pirmininką.

Lietuva grįžta į Europos pasaulio laisvųjų demokratikų tvarkomų valstybių šeimą. Tai didelis laimėjimas ir džiaugsmas.

Po prem. G. Vagnoriaus pranešimo vyko VLIKo ateities planų svarstymas, klausimai atsakymai, pranešimų diskusijos.

Buvo dar pertrauka ir komisijų posėdžiai. Sekmadienį Švč. Mergelės Marijos šventovėje buvo pamaldos, o Tautiniuose namuose baigiamasis posėdis.

● Esame didinga tauta savąja laisvės meile ir idealistiniu tiesumu – šviesiu žmoniškumu.
DR. J. GIRNIUS

Iš istorinio VLIKo seimo Čikagoje – dalis jo dalyvių. Iš dešinės: Lietuvos ministeris pirmininkas GEDIMINAS VAGNORIUS, Lietuvos ambasadorius Jungtinėse Tautose ANICETAS SIMUTIS ir kiti

Nuotr. "LB" – J. Šidlauskas

Remkime jaunimo kongresą!

MIELI LIETUVIAI,

Artėja VII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas nuostabioje Pietų Amerikoje. Džiaugiuosi, girdėdamas ir matydamas mūsų jaunimą energingai studijuojantį bei dirbantį čia ir Lietuvoje. Tikiu, kad tuo metu, kai šiaurės pusrutulyje siautės šiauriosios pūgos, po karšta Pietų Amerikos saule suliepsnos dar karštesnė lietuvių ugnis. Pirmą kartą Argentinoje, Urugvajuje ir Brazilijoje bus proga susirinkti, šį kartą jau tikrai viso, pasaulio jauniems lietuviams.

Jie – jaunieji – bus tie, kurie atūs devintąją bangą sunkiame Lietuvos atgimimo darbe. Darbe, kurį dirba kiekvienas lietuvis kiekviename pasaulio kampelyje. Todėl mūsų pareiga dabar – remti visus gerus jaunimo darbus ir siekius tiek moraliai, tiek ir materialiai.

Jūsų,

Vytautas Landsbergis

1991 m. lapkričio 11 d.

A+

VINCENTAI O. KUDŽMIENI

mirus,

melsdami mirusiajai Dangaus malonių, jos mylimai dukteriai GENOVAITEI, seseriai KUNIGUNDAI DERVAITIEI ir jos šeimai, giminėms Lietuvoje bei artimiesiems reiškiamo gilią užuojautą, kartu liūdime ir prašome visiems Aukščiausiojo globos –

J. Labuckienė

A. Šetikienė

A. Krisčiūnienė

I. Tauteras

S. J. Sendžikai

K. B. Bubeliai

J. M. Glizickai

J. A. Zubrickai

A. V. Paulioniai

J. V. Žemaičiai

Girdžiu balsą šlamėjime uosiu
Ir maldoj vakarinę klevų.
Girdžiu kryžkelę skambantį aidą,
Kažkas šaukia mane ten vardu.

PADĖKA

A+

AUGUSTINAS PRANSKEVIČIUS

mirė 1991 m. rugsėjo 24 d.

Nuoširdžiai dėkojame klebonui kun. Augustinui Simanavičiui, OFM, kun. Liudui Januškai, OFM, kun. Pijui Šarnickui, OFM, ir kun. Eugenijui Jurgučui, OFM, už gedulines Mišias, maldas laidotuvių namuose bei kapinėse.

Ypač dėkojame karsto nešėjams, Danguolei Radtkienei už gražų giedojimą šventovėje per laidotuvių pamaldas. Ačiū visiems draugams ir pažįstamiems už lankymą laidotuvių namuose, atsiųstas gėles, užprašytas Mišias, aukoms Slaugos namams, išreikšusiems užuojautą žodžiu bei raštu spaudoje.

Nuoširdus ačiū mieloms šeiminkėms J. Bubulienėi ir J. Gurklienėi už gražiai paruoštus pusryčius ir visoms ponions už pyragus.

Jūsų visų nuoširdumas liks mūsų širdyse.

Visiems dėkingi –

Broliai ir seserys

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 700,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neličiamas, tiksliai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: "Kapitalas Lietuvai, palūkanos – lietuvių išeivijai!"

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

Parūpinam: vizas įsų kelioms į Lietuvą.
Išskatimus įsų giminių pasisvečiavimui Kanadoje.
Pristatom per porą dienų. Gana greitai parūpinam jems bilietus; atvykimas – draudimą ir pervežimą iš Montrealio. Patvirtinam ar net pakeičiam grįžimo datą. Dažnai vykdam į Lietuvą perduodam asmeniškai įsų giminėms siunčiamą piniginę paramą.
Naujienu! Diplomatu dantistų akcinė bendrovė Lietuvoje, turinti savo kabinetus didesniuose miestuose, gydo bei gamina dantų protezus įsų giminėms, naudodama vakarietišką technologiją už maždaug trečdali kanadiškos kainos. Darbas garantuotas ir greitas. Raštiškas įvertinimas su numatyta sutaisymo kaina bus pateiktas ne vėliau kaip per savaitę po apžiūros.

Kreipkitės į STEFĄ ar ALGĮ MEDELIS, tel. 1 - 416 - 434-1847, FAX 416 - 728-5745. Reikalui esant, atvažiuojam į namus.

ALGIS MEDELIS

Tel. (416) 593-0600

KELIONĖS Į LIETUVĄ

TORONTAS-KOPENHAGA-RYGA – pirmadieniais ir penktadieniais.

TORONTAS-FRANKFURTAS-RYGA – pirmadieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais.

Po Naujų metų tikimės ir tiesioginių skrydžių į Vilnių.

DĖMESIO! DĖMESIO!

1992 metams užsakytos 3 kelionės lankyti šventas vietas – Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Žemaitijos rajonuose. Bus lankomos šventovės, vienuolynai, kapinės, kryžkaltiniai ir t.t. Visur lyds lietuvių kunigas. Amerikiečiai yra kviečiami prisidėti, sutarkysim kelionę iš visų JAV miestų.

Teiraukitės jau dabar asmeniškai pas ALGĮ ir STEFĄ MEDELIS.

Kennedy Travel Bureau Ltd.,

296 Queen Street West,
Toronto, Ontario M5V 2A1

SAS

SCANDINAVIAN AIRLINES

Panemunių sakalai

Keletas epizodų iš partizaninių kovų Lietuvoje pagal naujai surinktus duomenis

ANTANINA GARMUTĖ
(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Vytautas buvo gamtos apdovanotas intuicija. Jo tragiskame likime išsipildė sapnas, kurį regėjo artėjant frontui prie Nemuno. Per sapną jau nuolis matė tėviškės kieme juodą karstą, — jame gulėjo senesniai tuberkulioze miręs draugas — konservatorijos trečio kurso studentas Antanas Vilnonis. Aplink karstą buvo susirinkusi visa Marčiūnionių šeima. Staiga trenkia baisus griautinis, visi žmonės ištaškomi. Baisisus sapnas išsipildė: tremtyje mirė tėvai, partizaninėje kovoje krito abu sūnūs.

Vytautas Marčiūlonis — Viesulas žuvo 1946 m. liepos mėnesį Pakuonio apylinkėse. Jo palaikai nesurasti. Tačiau Viesulo partizaninė veikla žmonių prisiminimuose iki šiol — kaip legenda.

Audronis ir Viesulas dalyvavo Daukšlagirės ir Alšininų kautynėse. Po Šilavoto puolimo Viesulą išrinko dalinio vadu. Dalinys stojo į kautynes Margininkų ir Pakuonio apylinkėse. Persikėlė per Nemuną, jo vyrai kovoję su Kruonio enkavedistais ir sribais. Po to, atmušinėdami priešą, Viesulo partizanai pasiekė Aukštadvarį ir Trakus. Grįždami atgal, Suvalkijos pusėn, dalyvavo didelėse kautynėse Paverkniuose. Vėrnės kloniais išėjo į Birštono plentą ir čia, radę pilnas enkavedistų mašinas, stojo į dar vieną mūšį.

Kitame mūšyje, gimtajame Pašventupio kaime, Viesulas buvo sužeistas. Iš šešių jo vyrų vienas partizanas žuvo, bet priešai buvo sunaikinti.

Lietuviškų papročių partizanikas Kalėdas Viesulas su dviem bendražygiais šventė Pašventupy. Čia juos užklupo ginkluotais Prienų enkavedistų būrys. Apsupti troboje, partizanai sugebėjo ne tik prasidevėti, bet ir nukovė tris enkavedistų vadus, iš jų vieną aršų tardytoją Kruglovą. Būdami aukštaūgiai ir stiprūs vyrai, partizanai Marčiūnioniai lengvai nešiojosi sunkius vokiškus kulkosvaidžius. Tai buvo labai efektyvūs ginklai, ypač netikėtai susidūrus su gausiu priešu.

Plechavičiaus vietinės rinktinės kariai buvo ir Petras Jurksaitis (vėliau Juozo Lukšos bendražygis Beržas) su savo broliu Vincu. Išlikęs gyvas, dabar gyvenantis Kaune, Vincas pasakoja apie tai, kaip jie prisiekė Seredžiaus švento-

vėje 1944 m. balandį: priklaupe ant vieno kelio, pakėlė du pirštus į viršų. Priešaiškos žodžius jis ir šandien atsimena:

— Aš, Lietuvos vietinės rinktinės karys-savanoris, pasižadų ir prisiekiu Visagiam Viešpačiui Dievui, kad negailėdamas savo jėgų ir gyvybės ginsiu Lietuvos žemę nuo bolševikinių gaujų. Taip man, Dieve, padėk!

Jurksaičių tėvai gyveno Šakių apskrityje Lekėčių valsčiaus Kuro kaime. Valdė 12 ha žemės. Šeimoje augo du broliai ir dvi seserys. Tėvas — JAV lietuvis, grįžęs prieš Pirmąjį pasaulinį karą. Vedė ir apsigyveno tėvų žemėje.

Petras Jurksaitis, sutrumpintai vadinamas Jurksa, gimė 1922 m. Buvo linkęs prie žemės ūkio darbų. Jo brolis Vincas (g. 1920) kryo į mokslus. Seserys buvo vyresnės, vokiečių jau ištėkėjusios ir nors partizanų ryšininkėmis nebuvo, tačiau jas su šeimomis bolševikai ištremė į Sibirą.

Broliai Jurksaičiai išsiskyrė, kai buvo išformuota Vietinė rinktinė. Kad nežūtų abu, jie nutarė eiti skirtingais keliais: Petras nusprendė dezertuoti, Vincas — ne. Atsisveikino Jašiūnų dvare prie Merkio.

— Širdyje jutau, — pasakoja Vincas, — kad daugiau nebeprisimatysime. Kad brolio kapo nerasiu — nemaniau...

Vincą nuginklavo, įjungė į Luftvafės tarnybą ir išvežė į Vokietiją. Petras grįžo į namus, bet buvo priverstas slapstytis, nes ėmė persekioti raudonieji.

Vokiečių okupacijos metais Kazlų Rūdos miškuose, vėliau Novaraštyje veikė apie 400 raudonųjų partizanų, vadovaujamų Felikso Bieliausko.

Jis žiauriai kankino motiną ir seserį Anastaziją. Reikalavo išduoti Petrą. Tai atėmė moterims daug sveikatos. Rugpjūčio mėnesį, praėjus frontui, Bieliausko gauja legalizavosi ir išėjo iš miškų. Kūrsi Lietuvos partizanų būriai. Petras buvo vienas iš pirmųjų, paskui atėjo Dūmas — Bastys, Riešutas — Aleksas Povilaitis, Mikuckas, Juozas Danisevičius, Antanas Šileika, Bitė — Kostas Zaranaka ir kiti. Susijungė į būrį.

Petro — Beržo būrys veikė Kazlų Rūdos ir Lekėčių miškuose. Buvo Mykolo Jono palydoje prie Agurkiškės kaimelio — vidury miškų.

Per kautynes Žvirgždaičių laukuose Petrą sužeidė. Juos, 19 vyrų, lydėjusių kitus vadus (Mykolas-Jonas jau buvo žuvis) užklupo rusų kareivių garnizonas. Prieš tai jie dianojo pas neturtingą komunistojantį žmogelį — manė, kad čia jiems pavojaus negresia. Tačiau jie skaudžiai apsiriko, nes šeimnininkas buvo pasislėpęs klauone: sėdęs ant arklio, pranešė sribams. Atvyko jo lydimas rusų garnizonas. Užvėrė mūšis. Žuvo trys partizanai, 9 prasidevė — sužeisti, kruvini su pastote jie pasitraukė dienos metu.

Sužeistieji gydėsi miške. Vincas iš Vokietijos pateko tiesiai į Rusijos lagerius. Paskutiniame laiške brolis iš Lietuvos jam rašė: “Padėti tau negaliu, deja... Tikėkimės, ateis pavasaris, kuris atneš mums gėlių ir žiedų jūrą...” Buvo 1949 metų žiema. Partizanai dar vylėsi sulaukiant pagalbos iš užjūrio.

Koks žmogus buvo Vinco brolis Beržas?

Partizanas PETRAS JURKŠAITIS —BERŽAS (g. 1922) — “Tauro” apygardos “Žalgirio” rinktinės būrio vadas, paskutinis JUOZO LUKŠOS patikėtinis. Partizanas nuo 1944 m. vasaros, žuvo 1951 m. gegužės pradžioje. Šeima ir giminės buvo ištremiti į Krasnojarsko sritį. Nuotrauka daryta 1944 m. kovo mėn.

Reprodukcija — A. Krutulienės

Partizanas Juozas Poderis — Vėjelis, vėliau tapęs kunigu, jį apibūdina taip:

— Tai buvo apsigimęs karys — švarus, blaivus, tvarkingas, visada pasitempęs. Žiūrėdavo, kad vyrai negertų, neplėšikautų.

Buvo toks atvejis. Prie jų prisiplakė ilgai nepriimtas į būrį Samas. Jis pasižymėjo blogu elgesiu: girtuokliavo, plėšikavo, gąsdino žmones. Vaikščiojo vienas. Kartą užėjo pas žmogų, paleido automato salvę į lubas. Išaiškėjo, kad šaudęs žydus! Tuomet Beržas suruošė teismo posėdį. Nusprendė jį sušaudyti. “Nepasiduosiu”, — sušuko banditai ir pasislėpė bunkeryje. Beržas staigiai išoko į bunkerį, rizikuodamas savo gyvybe jį nuginklavo ir, ciniškai, rusiškai besikeikiantį, nušovė.

Beržo slėptuvėje, Kazlų Rūdos miške, apsisitojo Juozas Lukša — Skirmantas (Daumantas), antrą kartą grįžęs iš užsienio... Vėliau Lukša persikėlė į netoli Altoriškių kaimo buvusią Žilvičio — Petro Vengraičio slėptuvę eigulio Kazlausko sodyboje. Iš čia jis pasiuntė Beržą su Trumpiu surasti meistrą ir sutaisyti peršautą radio siųtuvą.

Vykdydami šį įsakymą, vyrai pateko į sribų pasalą, tačiau jiems pavyko ištrūkti. Perspėtas Lukša persikėlė į saugesnę slėptuvę — ir labai laiku, nes sribų sučiuptas Žilvitis, kankinamas išdavė Kazlausko slėptuvę. Ją apsupus, žuvo partizanas-desantininkas Trumpys.

Atvykus iš užsienio naujiems desantininkams — Būtenui ir Kukauskui, Beržas juos apgyvendino kitoje savo slėptuvėje ir palaikė ryšį tarp jų ir Lukšos.

Juozo Lukšos žuvimo istorijos, kuri yra žinoma iš kitų šaltinių, čia neaprašinsiu. Tačiau dramatiška Beržo žūtis tebėra apsupta paslapties skraiste. Dvi versijos. Pagal vieną, oficialiąją, paskelbtą “Vanagai iš anapus” ir “Partizanų” priede, Beržas žuvo grįždamas iš Lukšos į savo slėptuvę, užėjęs ant emgebistų pasalų. Emgebistai dar rado pas jį Lukšos rašytą raštelį Kukauskui. Antrą versiją pateikia paties J. Kukausko prisiminimai (1991. 01. 18 rankraštis): “Pasiūliau bunkyrį nenakvoti, o išeiti į mišką. Nežinau kodėl, bet Beržas nekreipė į tai didesnio dėmesio. Nutarta eiti gerai pailsėti... Sugulė vyrai ramiai miegojo... Staiga išgirdau žmonių žingsnius. Prišokęs prie angos, atsargiai kilstelėjau dangtį ir pamaciau palaukęs keliuku vora einančius enkavedistus... Vyrai, kelkitės... bunkeriš apsuptas! Abu pašoko ir paskubomis pradėjo rengtis... “Bandysime veržtis” — ištare Beržas, laikydamas rankose automatinį šautuvą... Pravėręs angą, Beržas iššoko pirmas ir spėjo dar keltą sykį iššauti. Tačiau trumpa automato serija tuoj pat jį nutildė”.

Kukausko prisiminimai menkaverčiai, visiškai nepriimama išdaviko atgailos, nežinia kieno inspiruoti ir parašyti su aiškiu tikslu naiviai save išteisinti. Dėmesio verta nebent tai, kad išdavikas Kukauskas prisipažįsta pats nušovęs Julijoną Būteną: “Nusišauk, Juliau!”... “Ne-

Partizanas PRANAS MACIULEVIČIUS (g. 1921), Darsūniškio šaulių būrio vadas. Bolševikams užėjus dingio be žinios. Reprodukcija — A. Krutulienės

galiau”... Prišokęs arčiau, sukančes dantis... suvariau visą apkabą į sužeistą bendražygį”.

Toliau Kukauskas pasakoja apie neįtikėtinus dalykus: jis perkanda kalio cianido ampulę, pajunta salstelėjusį nuodų skonį ir... netenka sąmonės! Atsigauna enkavedistų nakuose (kone stebuklariai tie enkavedistai?). Pavakare čekistų pulkininkas pavarde Pačkoj, kontržvalgybininkas iš Maskvos (“Vanaguose” jo pavarde Simonaitis), Kukauską pristato į Vilnių.

Kokia pagalba Lietuvai reikalinga?

Žurnalo “Kelias į rinką” leidėjas Lietuvoje ir ekonomistas

Dr. ALBINAS NAVICKAS

Dešimtys bei šimtai priverstų ir savo noru palikusių kraštą lietuvių dabar gimtinėje, nori pakvėpuoti laisvos Tėvynės oru, sustoti ir pasimelsti prie atstatytų kryžių, apkabintų tuos, kurių dviosios stiprybė, paremta Tikėjimu, įveikė komunistinę pabaisą, atstatė Lietuvą kaip valstybę.

Visi mieli tėvynainiai klausia: kuo galėtų prisidėti prie savo Tėvynės, bolševikų nuniootos kultūriškai ir ekonomiškai, pakilimo.

Taip, pagalba reikalinga! Ir tai pagalba katalikiškai šaliai, grįžtančiai į Europos kultūrą! Tai pagalba savo istoriniams senoliams, tėvams, broliams, seserims, vaikaičiams, tai pagalba žemei, kuri išaugino mus tokius, kokiais esame.

Lietuvai ir lietuviams nereikia šalpos. Mes turime savyje pakankamai jėgų, intelekto ir noro pakilti iš sovietinių griuvėsių ir įsijungti į Europos bei pasaulio tautų šeimą ne tik formaliai juridiskai, bet ir kaip lygiavertčiai partneriai.

Drauge mes suprantame, kad gerų norų mažai. Reikia mokėti dirbti šiuolaikiškai, turėti racionalias technologijas, mokėti analizuoti rinką, dirbti jai.

Prielaidos našiam darbui dabar kuriamos Lietuvoje. Primami įstatymai leidžia privatizuoti pramonę, prekybą, žemės ūkį. Turtas grąžinamas tiems, iš kurių sovietiniai laikais jis buvo neteisėtai nusavintas. Sudaromos palankios sąlygos investuoti užsienio kapitalą.

Bet to mažai. Mums reikia kurti savo ekonominės veiklos strategiją, kurioje būtų atsižvelgiama į Lietuvos geopolitinę padėtį tarp Vakarų Europos ir Rytų, atsižvelgiama į Vakarų šalių ekonominius žingsnius Rusijoje, Ukrainoje ir kitur.

Lietuvos verslininkai, neblogai pažindami Rusijos ypatybes, jos žmonių psichologiją, gali sėkmingai atlikti tarpininkų vaidmenį rinkoje. Tai galėtų būti neblogas verslas. Tačiau ne čia lietuvių korta.

Mes turime įvairių žaliavų. Dar daugelis jų miega “amžinu miegu”. Turime šviesių galvų ir darbščių rankų. Tai visi žino. Bet mūsų kliūtis yra ta, kad neturime šiuolaikinių technologijų, rinkos ir finansų specialistų. Mes priversti savo žemės “auką” — linus, rapšą, medieną, kvarcinį smėlį — parduoti kaip žaliavas arba gaminti žemos kokybės produkciją. Taigi, mūsų žmonės, norin-

Paremkite “Tėviškės žiburius” auką, rėmėjų ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Iš anksto dėkingi — “TŽ” leidėjai

Tėviškės žiburiai • 1991. XI. 26 — Nr. 48 (2179) • psl. 3

Rytprūsiai ir Lietuva

Buvusių Klaipėdos vokiečių suvažiavimas • Rytprūsio krašto ateitis • Nauja laivų linija į Klaipėdą

KAZYS BARONAS, Vokietija

Susigiminiavęs yra netolimas nuo mano gyvenamos vietovės Mannheimo miestas mūsų Klaipėda. Pirmojo pasaulinio karo metu kazakai, įsiveržę į Klaipėdą, gerokai ją nualino. Pirmieji, ištisę pagalbos ranką, buvo Mannheimo miesto gyventojai. Ir po antrojo pasaulinio karo jie priėmė per 300 Klaipėdos krašto šeimų.

Kas dveji metai Klaipėdos vokiečių s-gos (ji yra Rytprūsio vokiečių padalinys) Mannheime rengia suvažiavimą. Jis įvyko ir šiemet. Suvažiavo apie 2000 dalyvių. Programa trafaretinė, kartojama kasmet: kultūrinė dalis, susipažinimo vakaras, vainiko padėjimas prie simbolinio Klaipėdos paminklo, sekmadienio pamaldos, leidinių paroda apie Klaipėdos krašto vokiškumą, iškilminga akademija reprezentacinės “Rosengarten” patalpose. Visas išlaidas padengia Mannheimo miesto taryba.

Klaipėdos vokiečių s-gos pirm. yra Uwe Jurgsties (Jurgštys), perėmęs šias pareigas iš kovingo Herberto Preuss, kuris kiekviename suvažiavime stipriai puldavo Lietuvą, spaudė “irodinėdavo” Klaipėdos krašto vokiškumą. Tai jis padarė ir šiemet “Das Ostpreussensblatt” savaitraštyje, priimdamas 1939 m. kovo 22 d. duotą Lietuvai ultimatumą, kurį H. Preuss pavadino pasirašyta Lietuvos-Vokietijos sutartimi.

Palyginus švelniai šiemet kalbėjo Uwe Jurgsties, primindamas tą 1939 m. “sutartį”, t.y. Klaipėdos krašto grąžinimą Vokietijai, kartu apgailestaudamas, kad dalis Vokietijos gyventojų pripažįsta 1937 m. sienas.

Pagrindiniu kalbėtoju buvo pakviestas Dr. Alfred Schickel iš Ingolštado. Jis savo kalboje priminė trėmimus, taigi Rytprūsio, Lenkijos ir Sudėtų vokiečių. “Vertreibung” ist “Unrecht” — trėmimas yra skriauda, neteisėybė, netiesiogiai šią kaltę už Klaipėdos vokiečių trėmimą mesdamos... Lietuvai. Jis betgi užmiršo, kad Lietuva buvo okupuota ir pati pergyveno trėmimus! Esą krikščionybė draudžia gyventojų trėmimus iš jų gimtinių, nes Dievas juos ten apgyvendino. Trėmimas esąs pažeidimas dieviškos tiesos. Tai savo metu pasakęs popiežius Pijus XII. Tikintieji lietuviai esą turėtų tai žinoti ir atsiminti.

“Nuo Pirmojo pasaulinio karo Klaipėdos kraštas tapo neteisėbės žaidimo futbolu. Jis baigėsi 1939 m. kovo 22 d. valstybine Vokietijos-Lietuvos sutartimi, kuri įteisino Klaipėdos krašto prūsiską teisinę galią. Tad 1939 m. Vokietijos-Lietuvos sutartimi turėtų susidomėti

ti šiandieninio politinio gyvenimo atstovai” — sakė svečias iš Ingolštado.

Lietuvos ir lietuvių klausimą kartu su Rytprūsio ateitimi kiekvieną savaitę gvildena Rytprūsio vokiečių laikraštis “Das Ostpreussenblatt”. Skaitytojų laiškuose, išpūdžiuose iš apilankyto Karaliaučiaus, istoriniuose straipsniuose (nėnėgiama, kad lietuviai nugalėjo kalavijuočius) visuomet minimas yra mūsų kraštas. Spalio 26 d. Peter Fischer rašė, kad JT “rateliuose” į šiaurinę Rytprūsio dalį žiūrима panašiai, kaip ir Baltijos valstybes, nes Karaliaučiaus apygarda niekuomet nepriklausė Sov. Sąjungai. Manoma, kad Karaliaučiaus apygardą vieną gražią dieną Maskva parduos už 150 milijardų markių (1 kan. dol. lapkričio mėn. 7 d. — 1 m. 43 pf.) ir apgyvendins ten Pavolgio vokiečius. Tačiau ir Lietuvos politiniai sluoksniai stipriai žvelgia į Rytprūsio dalį. Neprijungus šiaurinės dalies prie Lietuvos, lietuviai geriau norėtų matyti vokiečius šioje apygardoje nei lenkus.

Džiaugiasi Rytprūsio vokiečiai, kad iš Neustadto (apie 50 km Liubecko šiaurėje) į Klaipėdą pradėjo kursuoti du lietuviški laivai. Tai didelis palengvinimas: išvengiama ilgos kelionės autobusu, ar automobiliu blogais Lenkijos ir Rusijos keliais ir tų valstybių vizų.

Tai jungtinis patarnavimas vokiečių laivų bendrovės “Baltic Shipping Luebeck” ir Lietuvos. Nedideli tie laivai, tik 700 tonų. Nėra juose didelės prabangos, tačiau 20 kabinų turi po dvi lovas, patogumai yra koridoriuje.

Vokiečių laivų bendrovės atstovas yra Juodkrantėje gimęs Heinz Holzmann. Laivus galima būtų pavadinti “kombi”, nes jie gali paimti ir autovežimius, didesnę mantą, didesnes dovanas giminėms.

Kainos palyginti žemos: kelionė į abi puses vienam asmeniui kainuoja 450 markių, autovežimio pervežimas — 400 markių.

Iki gruodžio mėn. vidurio visos vietos jau užsakytos. Verslas eina gerai, tad H. Holzmann numato 1992 m. parūpinti žymiai didesnius laivus. Žinoma, viskas priklausys nuo Lietuvos, jeigu ji ras tinkamus kelionės laivus — gal nupirks Vokietijoje.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė

1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)

Priima pacientus pagal
susitarimą

Telefonas 532-7115
*Susitarus priima pacientus
ir vakarais*

STEPAS STEPONAVIČIUS (g. 1908 Montviliškių k., Šiaulėnų vls.), nuo 1944 m. vasaros Lietuvos partizanas “Žaliojoje brigadoje”. Sužeistas mūšyje 1947.II.16 Duko miške prie Rekyvos pateko į sovietų nelaisvę. Teistas mirties bausme, vėliau 25 metų katgora. Iki šiol gyvena prie Balchošo ežero — nėra kur apsigyventi Lietuvoje. Nuotr. H. Paulausko

LIETUVA LAUKIA PARAMOS

Atgavusi nepriklausomybę mūsų tėvynė, nuskurdinta ilgos sovietinės okupacijos, reikalinga ekonominės pagalbos.

AUKOKIME JAI PER TAUTOS FONDA.

Mūsų aukos, testamentiniai palikimai padės įtvirtinti atgautą nepriklausomybę ir pakelti krašto gerovę. Aukos bei palikimus siųskime Tautos fondo atstovybei Kanadoje šiuo adresu:

**TAUTOS FONDAS, 310 Rathburn Road,
Etobicoke, Ontario M9B 2L8**

1991 m. NEKILNOJAMOS NUOSAVYBĖS ĮVERTINIMAS

1991 m. įvertinimų sarašas (assessment roll), įskaitantis kiekvienos nekilnojamos nuosavybės vertę jūsų gyvenamajame rajone, turi būti pristatytas vėliau ir paskutinė pareiškimo 1991 m. gruodžio mėn. 17 d.

Jūsų 1992 metų miesto ir mokyklos mokesčiai bus pagrįsti šiuo įvertinimu.

Jeigu jūs nesutinkate su 1991 metų įvertinimu, prašome įteikti pareiškimą iki 1992 m. sausio mėn. 7 d.

Jeigu jūsų miesto valdyba ruošiasi perskaičiuoti įvertinimus, įvertinimų sarašas bus pristatytas vėliau ir paskutinė pareiškimo įteikimo diena bus atidėta.

Jeigu jūs turite klausimų apie įvertinimą ar norite turėti pokalbį su įvertintoju arba nesutinkate su įvertinimu, prašome skambinti į vietinį įvertinimų skyrių (Regional Assessment Office).

Telefono numerį rasite mėlynuose telefonų knygos lapuose. Ieškokite šiame skyriuje: Government of Ontario — Property Assessment Information (Municipal).

Ministry
of
Revenue
Ontario

LAISVOJE TĖVYNĖJE

PRAEITIES SKAUDULIAI

Vilniečių praeities skauduliams buvo skirta spalio 9 d. di-džioje Vilniaus rajono savivaldybės salėje surengta mokslinė konferencija "1920-tųjų spalio 9-toji — Vilnijos tragedija". "Lietuvos aidą" informacijoje rašoma: "Žymūs mūsų istorikai nuodugniai kalbėjo apie Vilniaus miesto bei Vilniaus krašto praeitį nuo pačių seniausių laikų iki 1920 m. rudens, kada Vilniaus kraštas buvo atplėstas nuo Lietuvos Respublikos. A. Batūra, A. Tyla, R. Žepkaitė analizavo, kodėl ilgą laiką buvo gana nedraugiški mūsų santykiai su kaimynais lenkais, kokioms pagrindinės karinių konfliktų priežastys, kaip to meto grobuoniški lenkų kėsiai skaudžiai atsiliepija ir šiandienai. Konferencijoje buvo ir svečių iš Lenkijos Respublikos".

FEDERACIJOS NARĖ

Tarptautinės žurnalistų federacijos vykdomasis komitetas Briuselyje liepos 1 d. šion organizacijon priėmė Lietuvos žurnalistų sąjungą. Svarstant vienuolikos stojančiųjų pareiškimus, tik Lietuvos žurnalistai buvo priimti vienbalsiai sprendimu. Priėmimą turės patvirtinti sekančiais metais Kanadoje įvyksiantis Tarptautinės žurnalistų federacijos kongresas, skirtas Amerikos atradimo 400 metų sukakčiai.

PADĖKA ŽUVUSIŲJŲ VARDU

Varėnos rajono Gudžių kaimo ūkininko Broniaus Kriščiūnų sodybos slaptame bunkerioje 1949 m. kovo 15 d. žuvo šeši partizanai, nenorėję gyvi patekti į sričių rankas. Partizanų kūnai buvo nuvežti į Daugus, išniekinti ir pakasti sričių būstinės kieme. Tik pernai jų palaiką buvo palaidoti Daugų kapinėse, o š. m. rugsėjo 7 d. pašventintas kryžius jų žuvimo vietoje su memorialine lentoje įrašytomis žuvusiųjų pavardėmis ir partizaniniams slapyvardžiais. Kovoje su sričiais ten žuvo Leonas Kazulionis (Karžyvis), Adolfas Gecevičius (Klonis), Placidas Jarusevičius (Dainius), Jonas Daugirdas (Kovas), Adomas Daugirdas (Gailvis), Petras Leikauskas (Kaviljais). Žuvusių partizanų vardus "Lietuvos aidą" už jų pradėtos kovos tęsimą Aukščiausiosios tarybos pirm. Vytautui Landsbergiui ir vyriausybei dėkoja: Varėnos parapijos klebonas kun. Pr. Civilis, Tremtinių ir politinių kalinių sąjungos pirm. V. Gutauskas, partizanų kovų tyrinėtojas A. Kašėta, sodybos savininkas B. Kriščiūnėvičius, partizanų giminės P. Gecevičius, P. Jarusevičius, V. Daugirdas ir V. Kazulionis.

TIŠKEVIČIŲ RŪMAI

Lietuviškėse prie Lentvario tebestovėjusios Tiškevičių dvaro rūmai, statyti 1855 m., perstatyti 1899 m. belgų architektu de Vegos, savo stiliumi primenantys anglų gotiką. Tebėra ir rūmams priklausęs 30 hektarų Lentvario parkas. Rūmuose dabar yra įsikūrusi kilmų fabriko administracija. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, iškilo tų rūmų panaudo-

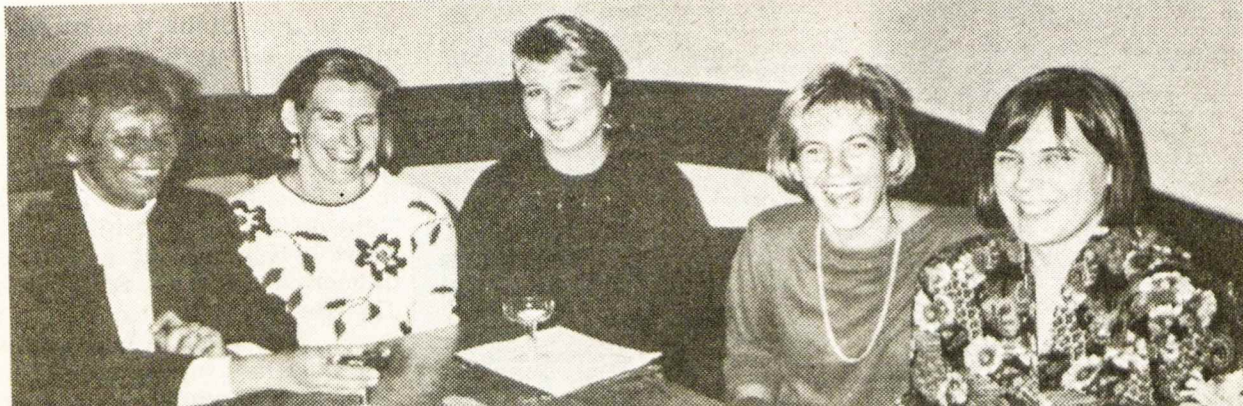
jimo jos reikalams klausimas. Pasklido gandų, kad rūmus nori pirkti JAV gyvenantis gydytojas Jonas Gintautas ir juose įrengti sanatoriją. Buvo manyta, kad tiesioginių grafo Tiškevičiaus palikuonių jau nebėra, bet buvo gautas laiškas Lietuvos vyriausybei ir Lentvario vadovams iš JAV gyvenančio Eugenijaus Tiškevičiaus. "Tiesos" spalio 12 d. laidoj cituojamam laiške rašoma: "Mano senelis Vladislavas Tiškevičius Lentvarį gavo iš savo tėvo Juzefo. Jam mirus (1935 m.) rūmus paveldėjo mano tėvas Eugenijus Tiškevičius. Po tėvo mirties (1990 m.) aš, jo sūnus, esu tiesioginis įpėdinis".

NETIKETAS SVEČIAS

E. Tiškevičius sovietiniais Lietuvos okupacijos metais atstovais kartus bandė gauti leidimą apsilankyti Lentvarėje, tėvų išsivežtas Švedijon ketvėrių metų amžiaus. Sovietų Sąjungos ambasados atmetė tuos atstovus vizos prašymus. Lietuvon jis nebuvo įsileistas net ir 1972 m. gavęs vizą apsilankyti Lenkijoje. Tik šiemet buvo gautas Maskvos leidimas, kurį E. Tiškevičius lengvai pakeitė nepriklausomybės atgavusios Lietuvos viza. Skaitytojus apie kelias dienas trukusią E. Tiškevičiaus viešnagą informuoja "Tiesos" atstovė Henrika Vytenienė jau minėtoje spalio 12 d. laidoje. E. Tiškevičius, atsisakęs grafo titulo, vadovauja vienai pastatų atnaujinančiai JAV firmai. Sakėsi nesąs milijonierius, bet turįs pakankamai pinigų pragyvenimui. Jo rusė mama, buvusi aktorė, tebėra gyva Švedijoje. Yra ir penkios seserys, gyvenančios JAV, Švedijoje, Britanijoje, Ispanijoje. E. Tiškevičius save laiko amerikiečiu, nors jo tėvas buvo lenkas.

LENTVARIO ATEITIS

Netikėtą svečią Lentvarėje globiojo šio miesto šeimininkai ir vietinis Lenkų sąjungos skyrius. E. Tiškevičius, pasidžiaugęs gražiū Lentvario miestu ir kilmų fabriko direktorės Liucijos Talačienės dėka gerai prižiūrimais buvusio dvaro rūmais, "Tiesos" atstovė H. Vytenienė pasakojo: "Kad esu tiesioginis įpėdinis, įrodžiau dokumentais. O dėl Lentvario — suprasit mane teisingai: aš visiškai jo neatsimeinu. Atgausiu Lentvarį, bet kas bus toliau? Reikia jį paklausti vietinių žmonių, ko jiems reikia, kas jiems būtų geriausia. Reikia pasirūpinti ir ekologija, ir žmonių gyvenimu. Buvau susitikęs Amerikoje su Jonu Gintautu. Jis man pateikė savo projektą. Gal reikėtų susitarti, įtraukti ir kitus. Nors, jeigu labai atvirai, — nesizaviu sumanymu čia kurti sanatoriją. Lentvaris turi gerą susisiekimą su sostine. Gal geriausia čia įrengti itin prašmatnų viešbutį labai turtingiems žmonėms (o tokie pas jus važiuos ir atveš labai reikalingos Lietuvai valiutos). Čia galėtų būti visas kompleksas: su baseiniais, teniso kortais. Bet tai — tik mano samprotavimai. Aš atvažiavau pirmą kartą, noriu susipažinti su Lietuva, apie kurią turėsiu papasakoti savo seserims..." V. Kst.

Dalis naujai išrinktos KLB valdybos Kanados lietuvių bendruomenės tarybos suvažiavime pertraukos metu. Iš kairės: Daria Deksnė — reikalų vedėja, Julija Adamonytė — ižd., Judita Melnykaitė — sekr., Ina Sungailienė — vicepirm. profesinė talkai Lietuvoje, Rūta Girdauskaitė — humanitarinės pagalbos Lietuvai sekcijos vadovė. Nuotr. G. Petrauskienė

Sudbury, Ontario

ADVENTINIS SUSIKAUPIMAS Sudburio apylinkės lietuviams bus Kristaus Karaliaus šventovėje gruodžio 7-8 d.d. šia tvarka: šeštadienį 6 v.v. Mišios ir po jų išpažinčių klausymas; sekmadienį išpažinčių bus klausoma nuo 9.30 v.v., o Mišios 10 v.v. Susikaupimą praves kun. J. Staškus. Inf.

Sault Ste. Marie, Ont.

ADVENTINIS SUSIKAUPIMAS, kurį praves Lietuvos kankinių parapijos klebonas kun. J. Staškus Sault Ste. Marie apylinkės lietuviams, įvyks gruodžio 8, sekmadienį. Išpažinčių bus klausoma 6 v.v., Mišios 7 v.v. Susikaupimui šventovės bus nurodyta KLB apylinkės valdybos. Inf.

Hamilton, Ontario

ŠIAULIŲ DRAMOS TEATRAS Hamiltone viešėjo 18 dienų ir pasirodė su pasaka "Skirta princėsei", kurios pastatymu rūpinosi lietuvininkė mokykla, Humoro vakaro, kurį globojo ir vakarienė bei loterija suruošė pensininkai. J. Tumo Vaižganto "Dėdės ir dėdienės" pastatymas buvo "Aukuro" globoje. Literatūros vakaro — atsiveikimo renginiu rūpinosi rengėjų komitetas ir Daugiakultūris dramos sambūris.

Viskas praėjo labai sklandžiai. Didelė padėka reikiama Hamiltono "Aukuro" rėmėjams už nuosirdžią talką; visiems Šiaulių teatrų globojams, organizacijoms ir pavieniems asmenims, parėmusiems pinigėmis ir medžiaginėmis aukomis šį iškviatimą; Hamiltono ir apylinkių visuomenei už gausų renginių lankymą.

"Aukuras" rengėjų komitetas "ŠIRVINTOS-NEMUNO" TUN-TAS padidėjo net 5-omis paukštytėmis. Deja, nesulaukėme nė vieno vilkiuko. Naujos mažųjų vadovės Vida ir Diana "Gintaro" vadovė mokykloje įgytas žinias sumaniai pritaikė sueigose. Tėvų patogumui sudaryti jų tvarkaraščiai. Progoms pasitaikius jos įvyks ir dažniau. Pasinaudojom iš Lietuvos čia viešinės mokytojos patyrimu keramikoj ir pakvietėme ją

HAMILTON TRAVEL BUREAU
764 Barton St. E., Hamilton, Ont.
Reg. 1035989. Tel. 549-4149 arba 549-4140. Sutvarkome keliones į Lietuvą ir iš Lietuvos. Besilankančiams Kanadoje duodame sveikatos draudą. Pristatome jūsų pačių sudarytus siuntinius į Lietuvą. Pervežame autobusų keleivius į Montrealį ir iš Montrealio.

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

pravesti užsiėmimą. Lapkričio 16, šeštadienį, įvyko sueiga vyresniems ir mažosioms. Susidomėjimas buvo didelis. Sukurtą įdomių dalykelių, kuriuos Kazuko mugę bus galima pamatyti.

KUČIOS SKAUTAMS-EMS, tėveliams ir seneliams įvyks gruodžio 8, sekmadienį, 4 v.p.p. Jaunimo centre. Kviečiame gausiai dalyvauti. Laukiame šeimų, norinčių savo vaikučius įjungti į skautų vienetus. Priimami berniukai ir mergaitės nuo 5 m. amžiaus.

London, Ontario

PRISIMINTAS a.a. J. JASINSKAS, miręs 1990 m. Mišias atnašavo klebonas kun. K. Kaknevičius, giedojo "Pašvaistės" choras, vad. muz. R. Vilienės; porą kūrinių smuiku solo atliko žinomoji smuikininkė R. Audet, akompanuojant muz. R. Vilienė. Po Mišių Šv. Petro katalikų kapinėse pašventintas našlės Onos pastatytas išpuodingas paminklas, kurį pašventi-

no ir našlės giminaičio Juozo Spranaičio kapą palaimino klebonas kun. K. Kaknevičius. Suejimo dalyviai buvo pakviesti į ištaigingą Hook's restoraną pietų. Velionis buvo susipratęs lietuvių, nuolatinis savų pamaldų ir renginių lankytojas, dosnus lietuviškai veiklai.

RŪTA POČIŪTĖ dirba CFPL radijo stotyje ir dažnai paliečia ne tik kanadiečių, bet ir lietuvių aktualijas, tinkamai apibūdina vigilijas, demonstracijas ir t.t. Kai kada pasirodo ir TV tryliktojo kanalo programose, vadovaudama įvairių klausimų diskusijoms. Ji taipgi rašo ir kanadiečių spaudoje.

Rūta yra baigusi žurnalistiką Ryerson Polytechnical institute, Toronte. Jos jaunesnioji sesutė Lina studijuoja politinius mokslus Vakarų Ontario universitete, Londone. Abi sritys gana svarbios lietuviams. Linkėtina nepamiršti lietuviškos veiklos. Sesutės ir jų brolis Darius gerai kalba lietuviškai. D.E.

PADĖKA

Už gražią atvirutę su geriausiais sveikatos linkėjimais bei su-raminančiais žodžiais ligoje. Ją atsiuntė Londono pensininkų klubo nariai: Anelė ir Jurgis Aušrotai, Polina ir Jonas Butkus, Dana Chainauskienė, Zigmars ir Julija Didžbaliai, Viktoras ir Veronika Gudeliai, Ona Jasinskienė, Marta Jokšienė, Elena ir Stasys Kera, Pranė Kisieliene, Jurgis Kraučeliūnas, Marija ir Augustinas Kudirka, Juozas ir Emilija Misius, Elena ir Stasys Navickai, Ona ir Andrius Petrašiūnai, Leonarda Radzevičienė, Antanas ir Ursulė Siaučiūnai, Viktorija ir Viktoras Staškūnai, Antanina Stygienė, Olga ir Algis Švilpai, Rudis ir Elė Vilembrektai, Bronius ir Lilė Zabulioniai.

Nuoširdus ačiū —

Kun. Ignas Mikalauskas, OFM

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 35 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
kasd. pal. čekių sąsk. iki . 5.5%
santaukas 4.75%
kasd. pal. taupymo s-ta .. 4.25%
90 dienų indėlius 7.5%
1 m. term. indėlius 8.25%
1 m. term. ind. mėn. pal. 7.75%
3 m. term. indėlius 8.75%
RRSP ir RRIF (pensijos) .. 5.5%
RRSP ir RRIF 1 m. 8.25%
RRSP ind. 3 m. 8.75%

IMAME UŽ:
asmenines paskolas 14%
nekiln. turto pask. 1 m. 10%
nekiln. turto pask. 3 m. 11.25%
Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2.000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25.000.

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Algirdas Rimas, dirbęs pirmuoju sekretoriumi JAV ambasadoje Kanados sostinėje Otavoj, yra perkeltas į JAV ambasadą Vilniuje, kur jai dabar reikia lietuvių kalbą mokančio amerikiečio. A. Rimas, JAV diplomatinei tarnybai atidavęs 20 metų įvairiose pasaulio šalyse, yra gimęs 1941 m. Vilniuje. Tėvai, pasitraukdami iš Lietuvos, jį išsivežė Vokietijon ir su juo 1949 m. atvyko į JAV. Pradinę ir vidurinę mokyklą, ekonomijos ir diplomatijos studijas A. Rimas baigė Niujorke. Vietnamo kare jis dalyvavo su JAV kariuomenės daliniais, turėdamas leitenanto laipsnį. Jo tėvai Zigmars ir Bronė Rimai tebegyvena Niujorke. Diplomatas A. Rimas yra vedęs Ramunę Vilkučiaiūtę, turi du jau studijuojančius sūnus — Algirdą ir Andrių.

Lietuvos dukterų draugija, telkdamas lešas lietuvių šalpai, spalio 19 d. Čikagos lietuviams surengė tradicinį pobūvį Jaunimo centre. Susirinkusius apie 200 rėmėjų pasveikino šios draugijos valdybos pirm. Stasė Paulionienė. Vakaro programai vadovavusi J. Krutulienė apgailestavo, kad dėl ligos pobūvį negalėjo atvykti kapelionas kun. J. Juozevičius. Ji perskaitė jo sveikinimus ir atsiųstos maldos žodžius. Meninę F. Šopeno kūrinį programą atliko jaunoji pianistė Sonata Deveikytė-Zubovienė. Jautrius 1990 m. vasario 8 d. mirusios poetės Janinos Degutytės eilėraščių deklamavimą čikagietė aktorė Nijolė Martinaitytė. Po vakarienos ir meninės programos šokiams grojo Ažuolo Stelmoko orkestras.

Savaitraščio "Darbininkas" puslapiuose pastebimas didėjantis susirūpinimas Bruklinė pastatytu ir Lietuvaž 1979 m. vasario 10 d. dedikuotu Kultūros židiniu. Spalio 4 d. laidos vedamojo antraštė keliamas klausimas "Ar Kultūros židinis mums dar reikalingas?" Pusę visų išlaikymo išlaidų padengia kitataučių renginiai, o lietuviškieji — tik 25%. Tad ketvirtadaliui išlaidų padengti reikia aukų bei kitokių pajamų. Nors dabar Kultūros židinio veikla sumažėjusi, bet jis bus reikalingas JAV gimusiems, augusiems ir pasiliekančiams lietuviams. Tėvų pranciškonų veiklą sustiprins naujos jėgos iš Lietuvos. Kultūros židinio taipgi reikės ir i svečius iš ten atvykstantiems lietuviams bei jų grupėms. Židinio narių posėdyje spalio 12 d. buvo išrinkta taryba, jos pirmininku perrinktas Algirdas Mačiulaitis. Susirinkimo dalyviams buvo pranešta, kad pastarųjų metų laikotarpėje aukos Kultūros židiniui sumažėjo \$5.000, nes dabar daugiau aukų nukreipiama Lietuvon. Tačiau metinė apyskaita iki 1991 m. liepos 1 d. buvo baigta su nedideliu \$1.100 pelnu.

Australija

Adelaidės lietuvių katalikų moterų draugijos narių metiniame susirinkime išrinkta naują valdybą sudarė: pirm. Salomėja Vasiliauskienė, sekr. Elena Baltutienė ir ižd. Stefa Čiplienė. Taktininkėmis valdybon įsijungė renginių vadovės Agota Kaminskienė ir Jovita Vosyliene, pietų organizatorė Pranė Horak ir ligonių lankytoja Judita Nekrošienė. Naujoji valdyba 1991 m. rugsėjo 21 d. surengė gražų "Pavasario balių". Australijon sugrįžtančio pavasario nuotaikas stiprino pava-

sariškai papuošta salė, vaišių stalai, gera muzika, laimikiais turtinga loterija, linksmi pasvarai sutinkančių lietuvių veidai.

Britanija

Londono baltiečių tarybos posėdyje buvo išrinktas naujas prezidentas, kurin įsijungė: pirmininke — estė Nora Morley-Fletcher, vicepirmininkais — latvis Zigurdas G. Kronbergs ir lietuvius Jaras Alkis, o revizijos komisijon — latvė Teresa Svilane ir lietuvius M. Bajorinas.

DBLS tarybos, centro valdybos narių ir tarybai priklausančių organizacijų atstovų suvažiavimas 1991 m. spalio 26 d. įvyko Wolverhamptono ukrainiečių klube. Suvažiavimą įvadiniu žodžiu pradėjo DBLS tarybos pirm. Kastytis Baublys. S. Kasparui pasiūlius, DBLS tarybos statuto pakeitimai buvo atidėti kitam suvažiavimui. Lietuvių skautų sąjungos Europos rajono vadovas s. J. Alkis pranešė, kad 1993 m. jubiliejinę skautų stovyklą bus surengta jau Lietuvoje. Apie VII-jį pasaulio lietuvių jaunimo kongresą P. Amerikoje kalbėjo D. B. lietuvių jaunimo sąjungos pirm. Paulius Markevičius. DBLS centro valdybos pirm. Eimutis Šova pabrėžė, kad ši organizacija ir Londono lietuvių namų bendrovė, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, turės prisitaikyti prie naujų reikalavimų, neatsisakydamos ligšiolinių įsipareigojimų Britanijos lietuviams. Londono lietuvių namų bendrovės direktorių valdybos pirm. Klemensas Tamošiūnas kalbėjo apie jiems reikalingą remontą, kurį galėtų atlikti iš Lietuvos atvykę amatininkai. Namuose jau veikia Lietuvos informacijos biuras, gyvena svečiai iš Lietuvos. S. Kasparas pasiūlė pusę Londono lietuvių namų atiduoti būsimai Lietuvos atstovybei.

Prancūzija

Paryžiaus lietuvių ir svečiai spalio 13 d. paminėjo savo sielovados vadovo prel. Jono Petrošiaus 40 metų kunigystės sukaktį, o gruodžio mėnesį švęs jo septyniadešimtąjį gimtadienį. Daugiau kaip 100 tautiečių susirinko Frances-Bourgeois mokyklos koplyčioje, kur jis lietuviams atnašauja Mišias kiekvieno mėnesio pirmąjį sekmadienį. Šį kartą prel. J. Petrošiaus kunigystės sukakčiai buvo skirtas antrasis spalio sekmadienis. Padėkos Mišių metu vargonais grojo Giedrius Gabšys, giedantiejiems vadovavo Rolandas Muleika. Jiedu yra iš Lietuvos atvykę muzikai, gilinantys studijas Paryžiuje. Po Mišių lietuvių, susirinkę pietums valgykloje, pasveikino suakutvininką ir jam įteikė dovanėlę. Sukutvininkas, baigęs Tauragės gimnaziją, 1942 m. įstojo Telšių kunigų seminarijon. Studijas nutraukė pabėgimas Vokietijon 1944 m. vasarą. Kunigystelė ruošėsi Eichstaette, o 1951 m. baigė Strasburgo kunigų seminariją ir kunigu buvo įšventintas liepos 16 d. Iki 1955 m. jam teko dirbti Strasburgo vyskupijoje, kol pagaliau buvo paskirtas lietuvių sielovadai Paryžiuje. Jai dabar jau yra atidavęs trisdešimt šešerius metus. Prel. J. Petrošius daug metų teko būti Prancūzijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininku, o dabar jis eina tarybos pirmininko pareigas.

Viešėdami Čikagoje, neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**

Gifts International Inc.

2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų, plokštelių, odos, medžio dirbinių. Ypač didelis gintaro išdirbinių pasirinkimas.

NATIONAL REAL ESTATE SERVICE

NRS WESTSIDE REALTY INC.

Jeigu norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti. Prižaduo mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė

2323 Bloor St. West nr. 218, Toronto, Ontario M6S 4W1
(Windermere — Bloor kampas)

Tel. (416) 767-9000

Fax (416) 767-0382

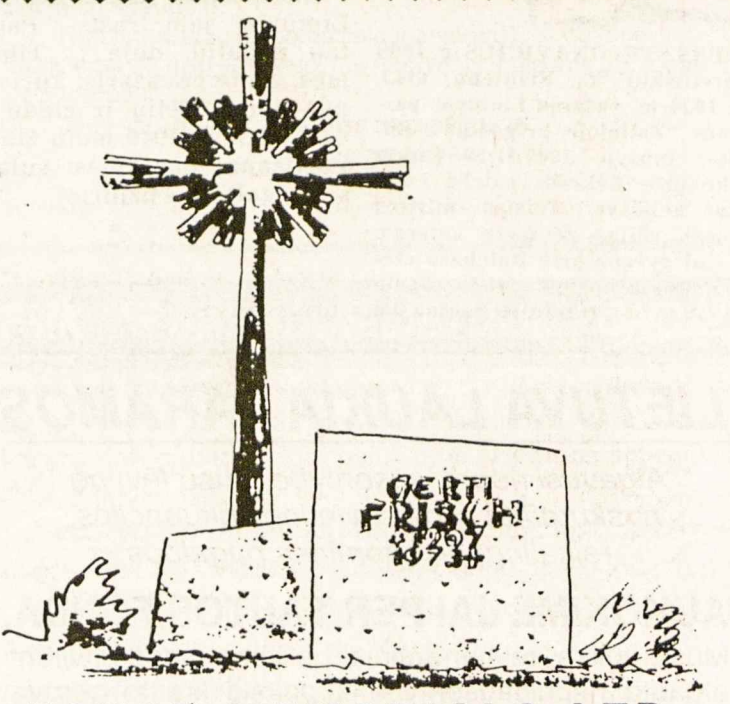

The J. B. MARLATT Funeral Home, (1985 Ltd.)

615 Main Street East
HAMILTON, Ontario
Telefonas: 528-6303

195 King Street West
DUNDAS, Ontario
Telefonas: 627-7459

Laidotuvių namai
ir koplyčia

YONGE MEMORIALS LTD.

2152 YONGE ST., Toronto, Ont. M4S 2A8

Tel. 487-2147, vakarais tel. 445-8955

Meistriskas darbas, puikus lietuviški projektai

ESTU PAMINKLŲ BENDROVĖ

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

Rašo žuvusių už laisvę žmonos

Rūta Janonienė, Nijolė Kazlauskienė, Genovaitė Sakalauskienė, Alytė Musteikienė

BRANGŪS LIETUVIAI IŠEIVIOJ,

Štai ir atėjo ta diena, išmūsų taip ilgai laukta valanda, kada tokią mažytę mūsų valstybę pripažino viena po kitos užsienio valstybės. Žmonės tiek metų kentėję atsigavo, džiaugiasi... Tačiau kaip nebūtų gaila ir skaudu, ne visi sulaukė šios laimingos dienos...

Džiaugsmą užgniaužė liūdesys ir skausmas, kai netekom pačių artimiausių ir brangiausių žmonių. 1987 gegužės 23 d. buvo pati laimingiausia gyvenimo diena, kai prie altoriaus davėm priesaiką, 12.30 val. buvo įregistruota santuoka... Ir štai, praėjus 4 metams, 1991 liepos 31-ją išausho pats nelaimingiausias ryšas: 12.20 val. namų slenktį peržengė ta bailsi ir skaudi žinia, kad jo jau nebėra... (Juozo Janonio, Red.).

Likom su sūneliu Evalduku. Jam 3 su puse metų. Man 23 m., o vyrui buvo 29 metai. Sugyvenom puikiai, be galo jis mylėjo sūnų. Jis 5 metus dirbo kelių policijoje. Automobiliai, žmonės, judėjimas — buvo jo aistra. Bandžiau atkalbėti nuo tokios tarnybos, o jis nė į kalbas: sako, kur man jau bus skirta mirti, tai aš niekur nuo likimo nepabėgsiu.

Toks pat likimas buvo skirtas ir Algirdui Kazlauskui, išdirbusiam kelių policijoje 21 metus. Tai buvo jo paskutinis budėjimo naktis, prieš išeinant į pensiją... Su žmona Nijole Kazlauskiene jau likimo buvo lemta man susipažinti po šios žiaurios tragedijos Lietuvos pasienyje. Dabar palaikom ryšius, kurių į kapus važinėjam, o ir gyvenam tame pačiame rajone.

Brangieji, labai, labai Jums nuoširdžiai dėkoju už moralinę ir materialinę pagalbą, kuri mus pasiekė. Mes tiesiog nežinome, kaip galėtume atsidėkoti, kad Jūs, brangūs tautiečiai, gyvenantys taip toli, o kartu ir taip arti, mus moraliai palaikot šiomis taip sunkiomis mums dienomis. O tai tikrai mums daug ką reiškia.

Rūta Janonienė,
Nijolė Kazlauskienė,
Vilnius

Century 21 OFFORD
REALTY LTD.Member Broker, 38 Hurontario St.,
Collingwood, Ontario L9Y 2L6Parduodant, perkant ar
tik dėl informacijos apie
namus, vasarnamus,
ūkius, žemes Wasagos,
Staynerio ir Collingwo-
odo apylinkėse kreipkitės įAngele
Salvaityte, B.A.,

pirkimo ir pardavimo atstovė.

Ji mielai jums patars.

Darbo tel. (705) 429-2121 ar
(705) 445-5640

namų tel. (705) 429-6428

Gėlių parduotuvė
"Victoria",

416 Roncesvalles Ave. (prie Turner & Porter laidotuvių namų).

Paruošiamės gėles įvairioms progoms - vestuvėms, laidotuviams ir t.t.

Prieinamos kainos. Pristatome Toronto mieste nemokamai.

Skambinti tel. 536-1994.

FIRCHUK TEXTILES LTD.

610 Queen Street West, Toronto, Ontario M6J 1E3

Tel. (416) 364-5036

Turime šių firmų prekes: Sharp, Panasonic, Hitachi,
Sanyo, Toshiba, Sony, JVC, AIWA, Akai, National.

TOSHIBA V-83CZ

Mes suprantame jus ir jūsų giminių Lietuvoje reikalavimus.

Mes turime didelį pasirinkimą stereo ir video magnetofonų, video kamerų, sintetatorių, kalkuliatorių ir kitų elektroninių reikmenų.

PANASONIC NV-M7EN

Ateikite ir palyginkite mūsų kainas. Malonus patarnavimas, galimybė susikalbėti angliškai, ukrainiškai, lenkiškai, rusiškai bei jugoslaviškai.

SONY CFS-W350S

Visos elektroninės prekės yra PAL/SECAM, 220-VOLT.

Mes siunčiame iki 20 kg siuntinius į Lietuvą. Mūsų galite su-
mokėti Kanadoje ar Lietuvoje. Turime didelį pasirinkimą didelių
ir mažų skarų, šalikų, sportinių batų, kelnų (jeans), odinių paltų,
dirbtinio kailio paltų ir kitų drabužių, kuriuos mėgsta Lietuvoje.

Darbo valandos nuo pirmadienio iki šeštadienio

9 v.r. - 5.30 v.p.p.

Aš, Musteikienė Alytė, a.a. Antano Musteikio žmona, noriu padėkoti Jums, brangios seserys, už Jūsų pareikštą užuojautą, netekus mylimo vyro, už Jūsų nuoširdžią paramą, už Jūsų nerimą dėl Lietuvos likimo. Juk Lietuva daug tvirtesnė ir saugesnė, kai ją palaiko įvairiose pasaulio šalyse. Mums taip pat yra lengviau išverti, kai žinai, kad su tavimi skausmu dalijasi, palaiko moralškai lietuviai išeivijoje.

Kaip bebūtų baisus ir sunkus išsiskyrimas su brangiu žmogumi, mes guodžiamės, kad nors beprasmiškas nebuvo aukos Lietuvos vyrų, žuvusiųjų už Tėvynės laisvę. O tai, kad ši bailsi nelaimė teks mūsų šeimai, nieko nepadarėsi — tokia jau Dievo valia. O be aukų vargu ar būtume sulaukę Lietuvos nepriklausomybės.

Mano vyras nuo vaikystės pergyveno dėl Tėvynės Laisvės netikimo. Tai jis paveldėjo iš tėvo, kuris irgi daug iškentėjo — 11 metų sėdėjo Vorkuto kalėjime, kaip politinis kalinys.

A.a. Antanas mokėjo daug senoviskų, liaudies, patriotinių dainų, grojo akordeonu, labai mėgo skaityti knygas, domėjosi užsienio kalbomis, turėjo sugebėjimų staliaus darbams, patiko inžinieriaus-konstruktoriaus darbas, domėjosi lėktuvais, lėpdydavo ju modelius. Vyras buvo uždaras būdo, santūrus, rūpestingas, optimistas, mėgo humorą, išgerdavo tik ypatingomis progomis, rūkydavo irgi tik prie progos, iš tikimais laimai, turėjo ypač gerą širdį, nieko nėra nuskrudęs, augo labai religingose šeimose ir pats buvo giliai tikintis.

Mums su vyru kartu pagyventi buvo lemta tik 9 metus. Tai buvo pilni rūpesčių, bet laimės metai. Vyras yra rašęs: "Juk tau laimė — tai mano laimė. Ir mes laimingi tikrai abu". O štai kažkieno bloga ranka — "sušaudė" mūsų laimę. Mums buvo abiem 33 m. Jei nebūtų mūsų vaikų, atrodo jau nebeįmanoma būtų tęsti gyvenimą. Dėl jų turiau aukotis, privalau juos užauginti dorais, sąžiningais lietuviais, gerais katalikais. Mūsų dukrytei 7 metų, šiemet pradėjo lankyti mokyklą, labai viskuo panaši į tėvelį. O sūneliui spalio 4 d. suėjo 2 metai. (..)

Antano abu tėvai gyveno Utenos raj. Tauragnuose, abu pensininkai, augina našlaitę 15 metų. Jo sesuo Judita, 23 m., gyvena irgi kartu su mumis. Dar yra brolis 47 m., su šeima gyvenantis Vladivostke. Aš pati esu kraujagyslių operacinės medicinos sesuo, bet šiuo metu nedirbu, esu dalinai apmokamose atostogose vaiko auginimui iki 3 metų.

Musteikienė Alytė, Vilnius

Red. pastaba. Šie laiški buvo adresuoti KLB moterų draugijos Lietuvos kankinių parapijos skyriui Kanadoje.

Su pagara Jums — Sakalauskienė Genovaitė Sakalauskas Pranas, Alytus

RAMUNĖ SAKALAITĖ-JONAITIENĖ skaito KLB suvažiavimo nutarimus spalio 19 d. Toronto Prisikėlimo parapijos salėje

Nuotr. G. Petrauskienės

Vilniečiai veiks ir toliau

Vilniaus krašto lietuvių sąjunga, dalyvavusi VLIKo veikloje kaip Rytų Lietuvos rezistencinis sąjūdis, tęs savo organizuotą veiklą ir toliau, nes Vilnijos problemos dar nebaigtos spręsti

VLIKas savo 1991 m. lapkričio 1-3 d.d. Seime Čikagoje nutarė: Lietuvos respublikos valstybinę nepriklausomybę atstaciūs, VLIKas atliko savo misiją kovojant dėl Lietuvos laisvės bei nepriklausomybės, baigė savo veiklą. Iki 1992 m. liepos 1 d. perduos savo archyvą ir turtus Lietuvos respublikos vyriausybės dispozicijai.

Rytų Lietuvos rezistencinis sąjūdis (RLRS), nuo 1956 m. birželio 23 d. įsijungęs į VLIKo pastangas atkovoti Lietuvos nepriklausomybę, dalyvavo šiame istoriniame VLIKo seimo nutarime, pareiškdamas savo pritarimą tam nuosprendžiui.

Kadangi VLIKas visų savo tikslų dar nėra pasiekęs, Rytų Lietuvos rezistencinis sąjūdis pareiškia lietuvių tautai tiek tėvynėje, tiek išeivijoje, kad jis, kaip Vilnijos lietuvių rezistencijos tęsėjas išeivijoje, ryžtasi tęsti toliau savo politinę veiklą. Rytų Lietuvos rezistencinis sąjūdis mato sekančias problemas.

1. Nepriklausomai Lietuvos respublikai Sov. Sąjunga ligi šiol negrąžino valstybinių sienų rytuose ir pietuose, kurias Sovietų Rusijai pripažino kaip Lietuvos respublikos teritoriją, pasirašant su Lietuva 1920 m. liepos 12 d. taikos sutartį Maskvoje. Dėl šios, sutartyje priskirtos Lietuvai, tebelieka Gudijos valdžioje. Lietuvos respublika dar nėra atstatyta sutarties ribose.

2. Dabartinės Lietuvos valdžios tautinių mažumų politika rodo polinkį suteikti lenkų tautinei mažumai ypatingų teisių ir privilegijų Šalčininkų, Vilniaus ir Švenčionių rajonuose savi- valdos ir švietimo srityse. Tai

vestų prie etninio antagonizmo, separatistinių polinkių Respublikos vidaus gyvenime.

3. Nuo 1991 m. pusės vaizdžiau matosi, kad Lenkijos respublikos Suvalkų vaivadijoje autochtonams lietuviams atsirado rimtų kultūrinių ir visuomeninių suvaržymų. Uždraustos gimtosios lietuvių kalbos pamokos vaikų darželiuose ir mokyklose. Išskyrus lituanistiką, Lenkijoje faktinai nėra kitų mokslo specialybių, kurias lietuviams būtų galima studijuoti gimtąja kalba aukštesniosiose ir aukštojoje mokyklose. Nėra lietuvių radijo laidų ar pertransliavimų iš Lietuvos. Nėra nė vieno lietuviško laikraščio.

Pamaldos lietuvių kalba leidžiamos Seinuose tik kartą per savaitę nepatogių laikų. Lietu- viai neatstovaujami Seinų valsčiaus vadovybėje, Suvalkų vaivadijoje, Lenkijos parlamente-seime. Suvalkų trikampio lietuviai tapo antraeiliais piliečiais savo žemės Lenkijos respublikos sudėtyje. Viešai kalbą lietuvis savo gimtąja kalba yra pajaukiams.

Šioms problemoms pašalinti Vilniaus krašto lietuvių sąjunga išeivijoje tęs savo veiklą atskirai ir drauge su kitomis politinėmis grupuotėmis bei organizacijomis.

Vilniaus krašto lietuvių sąjunga-Rytų Lietuvos rezistencinis sąjūdis stengsis užmegzti glaudesnius ryšius su vienminčiais Lietuvoje, kurie teiki- kiasi "Vilnijos" draugijoje. Vilniečių veikla nėra baigta — ji pereina į naują fazę.

RLRS-Vilniaus krašto lietuvių sąjunga

Toronto, Ontario
1991.XI.13

Dėmesio Mažosios Lietuvos likimui!

Rezistencinio sąjūdžio pareiškimas VLIKui ir Lietuvos vyriausybei

GERBIAMIEJI,

Esame liudininkai Mažosios Lietuvos tautinio genocido. Ji tragiškai baigia savo genties esimą, palikdama gyva tik kalbiniais ir kultūriniais paminklais bei jų kūrėjų ir kovotojų kapais Nemuno ir Prieglaus krantuose.

Tas kraštas tačiau yra mūsų tautos gyvenimo erdvė, skirta lietuvių tautai nuo neatmenamų amžių. Sielodamiesi Lietuvos prisikėlimu, negalime pamiršti Mažosios Lietuvos ir savo tylėjimu palikti ją kitų tautų agresyviems planams.

Šiandieninių geopolitinių persitvarkymų eigoje jokia kita tauta ar valstybė neturi pirmumo teisių į Mažosios Lietuvos teritoriją. Prūsų Lietuvą išties holokaustinis likimas įpareigoja lietuvių tautą, ypač jos valstybinius vadovus, reikalauti savo patrimonijos teisių Baltijos erdvėje.

Dirbtinai perskirtos tautos — Vokietija, Airija, Izraelis, Korėja, Vietnamas — deda visas

pastangas ir skiria didžiules lėšas susijungimui į bendrą valstybę. Atėjo pagaliau laikas ir Mažajai Lietuvai po 700 metų svetimųjų niokojimo grįžti prie savos tautos kamieno bendroje valstybėje.

VLIKui ryžantis baigti savo ligšiolinę veiklą, Mažosios Lietuvos rezistencinis sąjūdis kviečia visas organizacijas ir kiekvieną sąmoningą lietuvių, ypač Lietuvos vyriausybę, veiksmingai reikštis šioje tautos likiminėje kryžkelėje.

Prieš 700 metų vokiečių Drang nach Osten sugriovė lietuvių tautos gyvenimo kelius ir natūralią vystymosi tėkmę. Dabar kitų atėjusių naujas Drang nach Westen ir vėl per Mažąją Lietuvą sunaikintų galimybę saugiai kurti ateities gyvenimą.

Mažosios Lietuvos rezistencinis sąjūdis šaukia dėmesio Mažosios Lietuvos likimui.

VLIKo seimo MLRS atstovai —
Algis A. Regis
Kurtas Vėlius
Ramūnas Buntinas

Aukos PLB valdybos vajui

\$500 — A. M. Bumbulis, dr. B. V. dugiris; \$300 — E. A. Mačiulaitis; \$200 — A. R. Balsys, F. P. Gabrėnas, L. V. Morkūnas, Br. Naudžiūnas, A. Plėnys; \$150 — A. Krausas, K. Lukošius.

\$100 — E. A. Abromaitis, J. Ališauskas, V. O. Anskis, P. Augaitis, S. Baršketis, P. Bražiūnas, K. Budrevičius, prel. Pr. Gaida, J. Gipsas, I. Girdzijskauskas, O. Juodišius, A. B. Juozapavičius, P. Kareckas, A. V. Kulnys, V. Matulaitis, J. A. Medelis, A. Mylė, V. Rudaitis, V. Sapkos, B. P. Saplys, A. Saulis, E. Senkus, G. M. Šernas, P. Sidaras, D. Siemanavičius, kun. dr. V. Skilandžiūnas, B. Staloraitis, J. Staškevičius, dr. J. ir dr. M. Uleckai, J. B. Vaidotas, A. Valius, A. V. Vieraitis.

\$75 — P. Šiulys; \$60 — S. J. Paketuras; \$50 — J. Adomaitis, J. Asmenavičius, D. Barzdžius, R. Bulovas,

dr. S. Čepas, S. Dalius, J. V. Danys, J. K. Dervaitis, J. S. Didžbalis, J. Grabošas, J. A. Gudavičius, J. Kareckas, G. Kaulius, dr. F. V. Kanas, S. V. Kneitas, B. E. Liškauskas, V. M. Marcinkevičius, W. O. Mikšys, J. Pargauskas, A. Paškevičius, R. G. Paulionis, R. Pearce, L. V. Pevecevičius, J. Rimšaitė, L. V. Sendžikas, Č. Senkevičius, M. Stankaitis, A. Stankus, J. Statkevičius, P. G. Stauskas, E. Ulicakas, J. Vaičieliūnas, D. A. Vaidila, A. Valadka, J. Vaskela, E. Vindašius, J. Vitkūnas, P. Žulis.

\$30 — E. Radavičiūtė; \$25 — P. Kiselienė, E. Raudys; \$20 — V. Ūsas, J. Zabulionis; \$10 — P. Bersėnas, S. Eiva, A. F. Koyelaitis.

PLB valdyba nuoširdžiai dėkoja vajaus aukotojams Kanadoje. Kvietimai bus išsiuntinėti artimiausiu laiku.

HOMEOPATINĖ KLINIKA

Danutė Turčinskienė, N.D. (gyd. naturopatė)

2300A Bloor Street, West Tel. (416) 760-9445

Toronto, Ont. M6S 1P2 FAX 604-9748

Darbo val. kasdien 9.30 v.r. - 6.30 v.v. Šeštadieniais 10 v.r. - 3 v.p.p.

1. Ūmių ir chroninių susirgimų gydymas

2. Profilaktinis gydymas — bendras sveikatos ir atsparumo ligoms stiprinimas

Nauja 3. Veido raumenų tonuso ir veido odos elastingumo atstatymas, veido raukšlių profilaktika jaunesniame amžiuje ir jų mažinimas vyresniame amžiuje. Naudojamas specialus elektroforezės aparatas (elastin, collagen, DNA įvedimui į odą). Procedūra saugi, neskausminga, raminanti, efektyvi.

Naudojami prancūzų "Le Concentre" produktai.

4. Galima užsisakyti persiuntimui į Lietuvą įvairių homeopatinų vaistų (gripo, artrito, epiresijos ir kt. natūralių vitaminų ir mineralų vaikams ir suaugusiems. Siunčiant per "Amber Globus Ltd.", 2300 A Bloor St. W., suteikiami nemokami patarimai kasdien nuo 1-3 v.p.p.

Konstitucijos reforma liečia labai daug dalykų. Bet daugiausia liečia jus.

Kaip kanadiečiai dabar mes susiduriame su vienu iš pačių svarbiausių mūsų istorijoje uždavinių. Kanados valdžia jau pateikė konstitucijos patobulinimo projektą. Tie visi pakeitimai, vieningesnei ir gražiai ateitį žadančiai Kanadai, kurioje visi kanadiečiai galės čia jaustis esą namuose, jau yra specialaus parlamentinio komiteto atidžiai ir kruopščiai peržiūrėti. Juos dabar svarstys visa eilė konferencijų, kurias organizuos nepriklausomos kanadiečių organizacijos.

Kai kurie pasiūlymai apima:

♦ Kanados paragrafą, kalbantį apie mūsų, kaip kanadiečių, siekius ir viltis, mūsų vertę, mūsų įvairovę, toleranciją ir mūsų didžiavasiškumą;

1-800-561-1188

Silpnėsnes klausos žmonėms 1-800-567-1992 (TTY/TDD)

Canadā
Drauge kurkime Kanados ateitį

• Paremkite "Tėviškės žiburius" auką, rėmėjų ar garbės prenumerata, testamentiniu palikimu. Dėkingi! — "TŽ" leidėjai

Vidaus reikalų ministerio

Sibiras - Maskva - Vilnius

Lietuvių ekspedicija, ieškojusi tremtinių kapų Kazachstane, grįžo į Lietuvą per Maskvą sovietinio perversmo dienomis. Ji rado chaosą Maskvoje ir pasiryžėli minią Vilniuje prie parlamento rūmų

H. PAULASKAS

Šiais laikais į sunkiai paaiškinamus įvykius žmonės žiūri gan nepatikliai, tiesiog skeptiškai. Pasakojimai iš senovės laikų, apgaubti romantika ir legendomis dar nerealesni. Bet jie įvyksta, priversdami įtikėti patius abejingiausias. Realus Lietuvos nepriklausomybės atgavimas po nepavykusio 1991 m. rugpjūčio 19-tosios dienos perversmo Maskvoje – tai pats didžiausias ir netikėčiausias stebuklas. Tik Dievo ranka galėjo paklupdyti ir paleisti vėjais raudonąją komunistų slobiną. Pagaliau milijonų kankinių auka pasiekė Amžinąjį teisingumą.

Beiginė, mažytė Lietuva laimėjo. Jai neabejotinai priklauso išskirtinis įvertinimas kovoje prieš didžiojo blogio imperiją.

Kazachstane

Rugpjūčio 8 d. 20-ties žmonių ekspedicija iš Lietuvos atvyko į Kazachstaną, kad toliau ieškotų ir tyrinėtų politkalinių lietuvių lagerius ir likimą. Pirmą kartą lankmės Ekibastuze, pagaliau patekome į Petropavlovską, kuris iki šių metų buvo uždaras karinės pramonės miestas. Ekspedicija buvo labai sėkminga, mes surinkome daug rodninių, pateikėm paraišką vietos archyvams. Tyrinėjome atskirus Karlago lagerius, kurių Kazachstane yra šimtai.

Baigiantis ekspedicijai, rugpjūčio 18 d. kartu keliavęs Kupiško parapijos vikaras Virgilijus Liulima Karagandos priemiestyje Maikoduke esančioje katalikų šventovėje atlaikė pamaldas, pašventino tremtinių ir politkalinių sąjungos vėliavą. Vakare susitikom su Kazachstano šachtininkų atstovais, kurie buvo kupini ryžto kovoti už demokratinius pertvarkymus, prieš bolševikinę diktatūrą, už visų respublikų savarankiškumą ir nepriklausomybę.

Maskvoje

Išaušo rugpjūčio 19 d. rytas. Iš Karagandos orausčio pakilome 6 v. ir apie 9.30 nusileidome Maskvos Demododovo orauostyje. Mums reikėjo iš šio orausčio pervaziuoti į priešingą miesto pusę, į Šeremetevų stotį. Maskvoje baisi netvarka, visuomeninis transpor-

tas nesutvarkytas, autobusų ir taksijų vairuotojai savivaliauja, plėšia spekuliacines kainas.

Kad Maskvoje kažkas ne taip, pirmiausia iš šių soferių sužinojome.

— Per Maskvą sunku pravažiuoti. Ten tankiai. Teko mokėti dvigubai, – visi vairuotojai kalbėjo, lyg susitarę.

Nerasdami išeities, sutikome. Tikrai, išvažiavę į aplinkinį Maskvos autostrados žiedą, pamatėm tankų kolonas. Pastebėjome kelias auto nelaimės, vieną automobilį tankas buvo pusiau sutraiskinęs.

Autobuse per radiją išgirdome perversmininkų pranešimą, kad Gorbačiovas "serga", kad visa valdžia yra Janajev, Kriukov, Jazovo ir jo bendrininkų rankose.

Visus apėmė keistas jausmas, baisy nusivylimas, vaidenosi atgimstančio stalinizmo šmėklos. Bet perversmininkų "deklaracija" buvo tokia prieštaringa, nelogiška, ir tiesiog į galvą netilpo mintis, kad vėl gali laimėti bolševikinė reakcija.

Priešais riedėjo purvini tankai ir šarvuočiai, dar pusiau pridengti maskavimosi tinklais, matyt, ilgai laikyti Pasmaskvės miškuose.

Vilniuje

Stebino tai, kad orausčiai veikė normaliai, ir mes be trūkdyimų pasiekėm Rygą. Išvažiuojant autobusu iš Latvijos sostinės, miesto prieigose jau stovėjo šarvuočiai, o kariškiai tikrino įvažiuojančių dokumentus. Latvijos-Lietuvos pasienyje muitinės neveikė. Vakare pasiekėm Vilnių. Tūkstantinės žmonių minios saugojo parlamentą. Visų veidai buvo gana rūstūs, susirūpinę, bet pilni tikėjimo ir vilties.

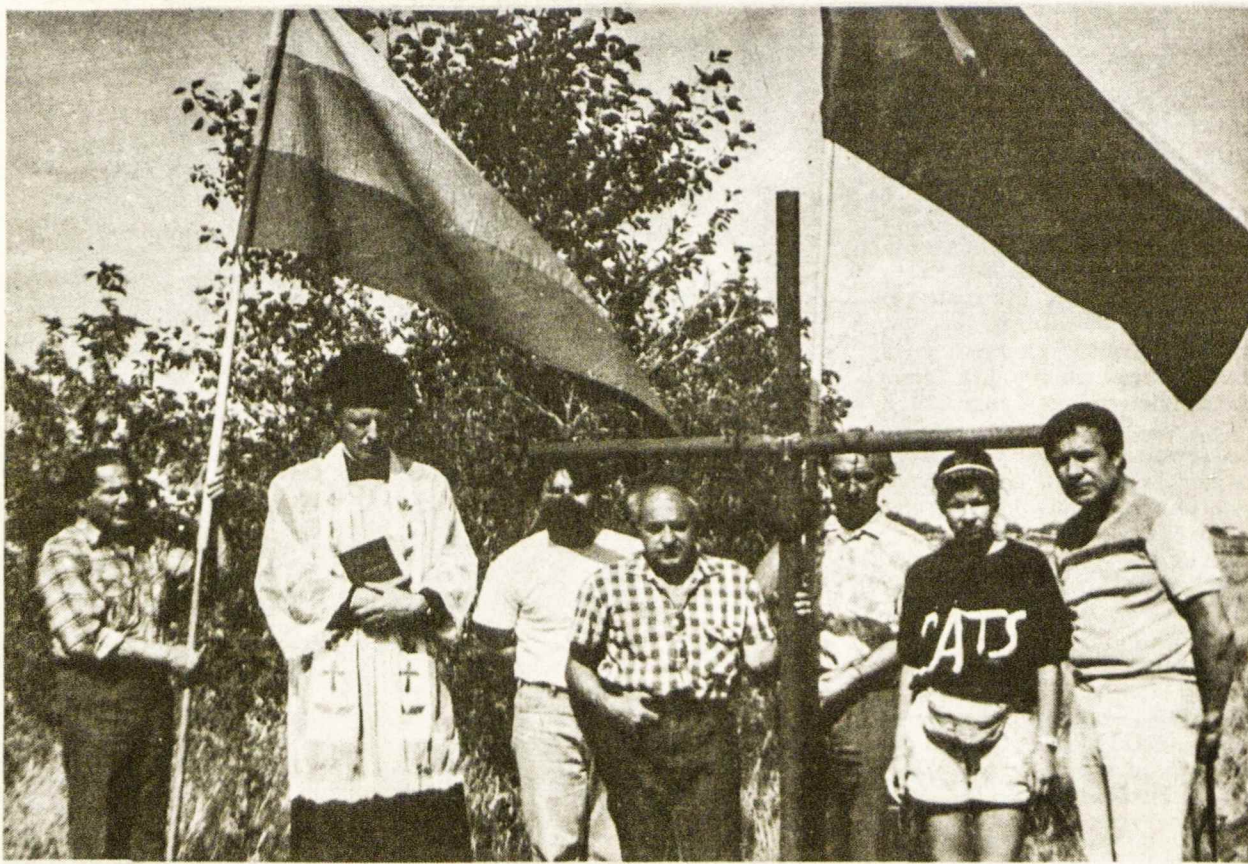
— Tik priešintis. Parlamentas – antrieji Lietuvos Pilenai. Mus gali sunaikinti, bet niekas dos daugiau nebeapklūpdys, – atvirai, drąsiai kalbėjo žmonės, vėl suvažiavę iš visos Lietuvos.

Atsiminiau baisiąją Medininkų tragediją, kai liepos 31 d. pasauliškai buvo nužudyti septyni mūsų policininkai ir muitininkai. Žuvusį Algirdą Kazlauską puikiai pažinojau, nes jis daug metų dirbo radijo ir televizijos pastatų apsaugoje, buvo labai simpatiškas ir draugiškas vyras. Baisus skausmas visus kaustė laidotuves, kur kaip diktoriaus pradėjau atsisveikinimo apeigas. Mačiau suakmenėjusius vyriausybės narių veidus, giliausio sielvarto sukrėtą iškilų mūsų išeivijos veikėją V. Adamkų.

Negi vėl kris mūsų tautos ažuolai? Šį kartą slobino galvos nebesutarė, ir perversmas sužlugo. Nepėjo savo kruviną kėslų įvykdyti nei sovietinė Vilniaus igula, nei OMON'as, nors dar viena auka krito prie barikadų – žuvo krašto apsaugos savanoris Artūras Sakalauskas.

Nepaprastai išradinai iš Maskvos televizijos transliaciją vykdė CNN bendrovė. Visą retransliavo laisvoji Lietuvos televizija, veikianti iš Kauno ir parlamento studijos Vilniuje.

(Bus daugiau)

Lietuvių ekspedicija 1991 m. rugpjūčio mėnesį tyrinėjo Kazachstane Atalak gyvenvietėje (180 km nuo Karagandos Džezkagano link) buvusius politinių kalinių lagerius, pastatė metalo kryžius. Ten yra žuvę – Radviliškio burmistras VLADAS BRAZAUSKAS ir teisininkas PETRAS PAULASKAS. Šioje nuotraukoje: prie kryžiaus – vaikai ir vaikaičiai, kun. VIRGILIJUS LIULIMA, buvęs partizanas ir kalinys IGNAS LUKŠAS (su vėliava)

Nuotr. H. Paulausko

Lietuviai veikia visur V

V. A. JONYNAS

Politinių įvykių raida paskutiniųjų metų būvyje Vidurio ir Rytų Europoje buvo davusi darbo šimtams reporterių, žurnalistų, istorikų, televizijos darbuotojų. Neišvengiamai šalia reportažų turėjo atsirasti ir ilgesnės transliacijos, vadinamosios TV "serijos", atkuriančios plačią istorinę įvykių panoramą. Dviejų tokių rodytų tiek D. Britanijoje, tiek JAV (per PBS tinklą) programų tekstai pasirodė vėliau knygų pavidalu. Pasinaudojant jų indeksais, lengva susirast kur, kiek ir kaip kalbama apie Lietuvą.

Kadangi programos buvo taikomos plačiom žiūrovų masėm, jos bandė, žinoma, pirmojo vietą grąžinti atmintin visiems žinomus, girdėtus faktus. Bet esama kartais jose ir šiokių tokių netikėtumų, atodangų, ypač ten, kur pasisakoma apie II D. karo pradžią. Taip, sakysim, serijoje apie Staliną, pasirodžiusio knygos pavidalu (Jonathan Lewis and Phillip Whitehead, *Stalin. A Time for Judgment*. N.Y. Pantheon Books, 1990) štai kaip prieinama prie įvykių, apsprendusių būsimą Molotovo-Ribbentropo sandėrį:

"Litvinovui buvo duotas dar vienas šansas prikalbinti D. Britaniją ir Prancūziją sudaryti sutartį, užtikrinančią saugumą ne vien Lenkijai, bet ir visom Baltijos valstybėm. Bet kokios garantijos atrodė ne ką vertos, jei nedalyvaus Sovietų Sąjunga. Bet britai ir prancūzai dėsė. Tada Litvinovas vienašališkai davė plačias garantijas Baltijos valstybėms. Ironiškai skamba vėlesnių įvykių šviešo pažadas Latvijai, jog Sovietų Sąjunga nepakėsianti bet kokio jos suverenumo pažeidimo. Latviai buvo kviečiami pilnai pasitikėti. Sov. Sąjunga įrodysianti veiksmams, reikalaujanti esant, savo ryžtą ir pasiruošimą pilnai apsaugoti Latvijos respublikos valstybinę nepriklausomybę ir jos ekonominę bei politinę autonomiją."

Cituodami O. S. Rzheshevs-kio knygą (*Europe 1939. Was War Inevitable?* Moscow, Progress Press, 1989) šios televizinės serijos autoriai šitaip aiškina, kodėl derybos tarp Vakarų ir Sov. Sąjungos buvo nesėkmingos:

"Sovietų Sąjungai pasirodė, kad Vakarų nenoras eiti į pagalbą Baltijos valstybėms suprastinas kaip jų nuoroda Hitleriui, jog jam paliekamas laisvas kelias į Sovietų Sąjungą. 1939 m. gegužės mėnesį Litvinovą Stalinas atleido iš pareigų: jį pakeitė niūrus tylesnis Molotovas".

Panašiai, bet išsamiau politinius užkulius, ryšium su Vakarų-sovietų derybomis, atidengia du kiti britų istorikai: (Richard Overy and Andrew Wheatcroft, *The Road to War*. Toronto, Stoddart, 1989).

Autoriai vaizdžiai pasakoja įvairių įvykių raidą Europoje, pradedant maždaug Ispanijos pilietiniu karu ir Prancūzijoje Liaudies fronto įsteigimu. Negailėdami savikritikos ir

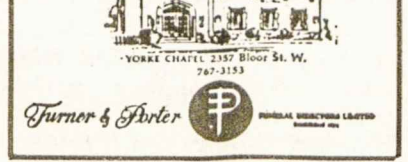
karčių tiesos žodžių anglų vyriausybei, jie primena, kaip išdavikiškas Albionas stengėsi laikytis išdidžioje nušalybėje nuo Europos rūpesčių, kaip buvo nepasitikima prancūzais. Neville Chamberlain'as vadines Prancūziją šalimi, kur žmonės nesugeba išlaikyti paslapties dalykų ilgiau kaip pusvalandį, o vyriausybė – ilgiau kaip devynis mėnesius. Autoriai primena, kokį erzėlį kėlė Prancūzijos visokio plauko pacifistai ir kaip buvo baiminamasi bolševikų kurtomos vėlinau. "Verčiau Hitleris, negu Leonas Blum'as" sakydavė tada žmonės. Anglų ir prancūzų kariuomenių vadaai buvę nekokios nuomonės apie karinį rusų pajėgumą po 1938 m. Raudonosios armijos pralaimėjimą.

Autoriai prisimena Isaac Deutscher'io politinį komentarą: "Nerasytas dėsnių Miuncheno konferencijoje buvo – laikyti kiek galint atokiau nuo Europos Rusiją. Išskirti Rusiją iš savo tarpo troško ne vien didžiosios ir tokioms save laikė valstybės. Mažųjų Europos Rytų valstybių vyriausybės irgi spygavo (iš baimės) didžiosios meškos akivaizdoje".

Stalinas, britų istorikų manymu, niekad nebuvo atrikęs pagiežos britų imperijai. Anglų neutralią laikyseną Ispanijos pilietiniam kare jis laikė apgalvotu manevru įvelti Sovietų Sąjungą į karą su Vokietija, kuriuo pasinaudotų Vakarai.

"Kai buvo pasiūlyta trilypė santarvė (Triple Alliance), britai ir prancūzai ėmė dėsiti. Britų vyriausybė buvo padariusi, pasak užsienio reikalų ministerijos, pradinis žygius vien tam, kad "nuramintų mūsų kairiuosius Anglijos". Vargu ar tai laikytina garbiname elgsena. Vakarų galybės nebuvo linkusios priimti kaip besąlyginį dalyką – suteikti Baltijos kraštams garantijų, kurių užsispyrusiai reikalavo Sovietų Sąjunga. Lenkijai pasisekė – ji jas gavo. Didžioji Britanija visai nebuvo pasiruošusi kautis už Latviją ar Lietuvą. Nepaisant to, generalinis britų štabas aiškiai pasisakė, kad karo atveju vienintelė viltis Lenkijai

Turner & Porter
laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533-7954

Kryžiai ir sužalotas žmogus

Pirmas užsienio vyskupas aplankė nepriklausomą Lietuvą

Kaip jau buvo spaudoje skelbta, Vokietijos Augsburgo vyskupas Josef Stimpfle, nepriklausomybę atgavusios Lietuvos vyskupų kvietimu, šios vasaros pabaigoje aplankė Lietuvą. "Kirchenzeitung fuer die Dioezese Augsburg" spalio 6 d. laidoje išspausdino plačią, gausiai nuotraukomis iliustruotą vyskupo įspūdžių apžvalgą.

Atgimimas Lietuvoje

Kur tik vyskupas besilankęs, visur susidaręs įspūdis, kiek daug žalos Lietuvai padarė 50 metų okupacija, skleidusi ateizmą, politinę bei pseudomokslinę ideologiją. Esą net sunku apibūdinti okupacinį palikimą kultūriniam miestui, kaimų ar kolchozų gyvenime. Tačiau išorinė žala dar nesantis pats blogiausias dalykas. Blogiausia – vidurinė, tai yra sielų sužalojimas. Valstybės prez. V. Landsbergis ne kartą yra pasakęs, kad dabar dėmesys būtinas į žmogisčių vertybių gelbėjimą. Viso to viršūnėje stovintis tikėjimas Dievu.

Palietęs religinio gyvenimo atkūrimą, 500 metų Šv. Kazimiero mirties sukaktį 1984 m., šventovių atstatymą, ypač Tarkos Karalienės Klaipėdoje, išreiškęs nepamirštamą džiaugsmą rugsėjo 8 d. švente Šiluvoje, pabrėžė gilų pergyvenimo įspūdį, patirtą Vilniuje Aušros Vartuose, kur nenutrūkstamos maldininkų eilės garbino Šv. Mergelę Mariją ir prašė užtarimo bei globos. Šios šventovės kunigai vyskupui pasakė, kad kasdien čia pereina apie 40,000 tikinčiųjų.

Moralinis atsinaujinimas

Joks kitas, o tik Lietuvos valstybės prez. V. Landsbergis padėkos šventėje rugsėjo 8 d. paskelbė tautos ištikimybę Dievo Motinai. Prezidentas kalbėjęs ta pačia mintimi kaip ir Lietuvos kardinolas V. Sladkevičius. Valstybei ir K. Bendrijai vadovaujantis asmenys vienodai mato, ko šiandien labiausiai reikia.

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvį namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lęšiai (contact lenses).

Amber
communication services inc.

1992 Lithuanian Business Directory

Visos Kanados lietuvių dėmesiai!

Pirmasis "Kanados-lietuvių biznio žinynas" pasirodys 1992 m. pradžioje. Kanados lietuviams jis bus išplatintas nemokamai. "Žinynas" bus labai reikalingas ir laisvoje Lietuvoje! Mes, Kanados lietuviai, turime pirmą ir labai gerą progą atnaujinti tarpusavio ryšį, pateikti tikslią informaciją apie esamą ir būsimą verslą, įvairius objektus, produktus, gamybą bei patarnavimus. Mūsų, kaip pirmojo **Lietuviško biznio žinyno** leidėjų, pagrindinis tikslas yra:

- Nurodyti tikslius gamyklų, firmų, agentūrų, medicininių įstaigų, verslų ir kultūros objektų adresus.
- Išryškinti pagrindines jų kryptis ir tendencijas.
- Duoti tikslią informaciją apie esamas ir besikuriančias bendroves.
- Padėti greitai rasti reikalingą biznio patarnavimą, parduotuvę, reikalingą gydytoją, dantistą, advokatą, architektą ir t.t.

Šis specialus "Žinynas" ypatingas tuo, kad jame chronologine tvarka (su žemėlapiu!) bus išdėstytos svarbiausios ir jums būtinos reklamos. Nors ir kaip gerai jums sekasi, bet jūs vistiek eikvojate brangų laiką, ieškodami kokio nors reikalingo adreso, objekto ar prekės. Tuo pačiu metu gal ir jūs ieško, ir dažnai be rezultato.

Nepatekę į "Žinyną" prarasite daug progų ir galimybių! Mūsų "Žinynas" – jūsų didžiausias pagalbinkas!

Amber Communication Services komitetas.

Atsiųskite šiuo adresu: Amber Communication Services Inc.
1558 Bloor St. West,
Toronto, Ontario, M6P 1A2

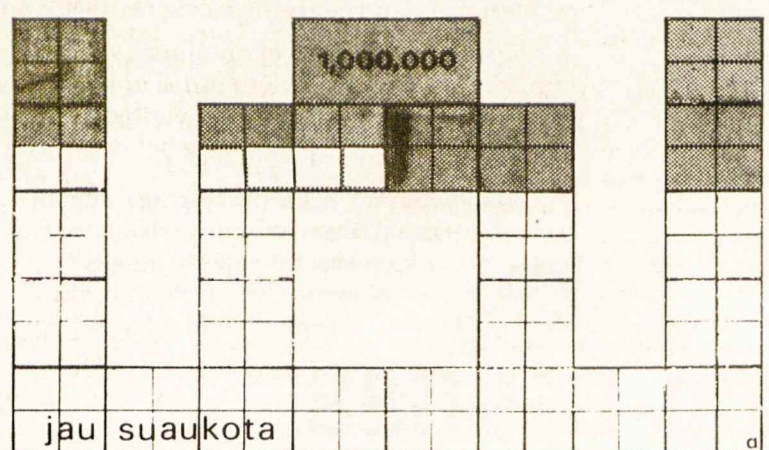
Norintieji gauti smulkesnį informaciją, prašomi užpildyti ir atsiųsti šią atkarpą.

Vardas:

Adresas:

Telefonas: FAX:

MILIJONAS DOLERIŲ LIETUVAI

ar jau atidavei savo dalį?

Čekius rašyti: Kanados lietuvių bendruomenė – PLV
Aukus siųsti: Pagalbos Lietuvai vaju (PLV),
1011 College Street, Toronto, Ontario M6H 1A8 Canada.

Ar tai gulbės giesmė?

Solistės Irenos Grigaliūnaitės lietuviškų dainų garsajuostė

AURELIJA M. BALAŠAITIENĖ

Daina visais amžiais lydėjo lietuvių gyvenimą, o savo tėvynės netekusi išeivija guodėsi lietuviškos muzikos garsais, lietuviškos dainos žodžiais, kurie tapo išeivijos sielos ilgesio šauksmu. Kiekviena nauja lietuviška plokštelė ar garsajuostė praturtina mus, todėl neseniai išėjusi solistės Irenos Grigaliūnaitės garsajuostė su dvylika lietuvių kompozitorių sukurtų ir aranžuotų liaudies dainų yra dar vienas vertingas įnašas mūsų muzikinės bibliotekos lobyne.

Irena Grigaliūnaitė visą savo laisvalaikį atidavė lietuviškai dainai. Ilgus metus dalyvaudama įvairiuose muzikiniuose meno vienetuose, tapo jų dalimi. Jos profesionaliai pagaminta magnetofono juosta yra meilės dainai apvainikavimas. Pamilusi dainą nuo ankstyviausių jaunystės dienų, ji savo laisvalaikį po darbo banke ir vėliau akcijų biržoje atidavė dainai. Dainavimą studijavo garsiaame Klivlando Muzikos institute pas George Vassos; jos darbdavio klientai paskyrus stipendiją.

Irena įstojo į LTM Čiurlionio ansamblį 1956 m. ir netrukus buvo parinkta nuolatinė soliste. 1971 m. pakviesta a.a. Ryto Babicko, ji tapo populiaraus Vyru okto soliste, su juo apkeleiviusi išeivijos telkinius Amerikoje ir Kanadoje, dalyvavusi okto išvykose į Lietuvą ir Australiją. Šalia Čiurlionio ansamblio ir okto repeticijų, ji ilgus metus dainavo Šv. Jurgio parapijos chore. Su Čiurlionio ansambliu ir atskirai su Onos Mikulskienės kanklių orkestru Irena Grigaliūnaitė solistės vaidmeny dalyvavo šimtuose koncertų Pietų Amerikoje ir Lietuvoje.

Privačiam pokalbyje ji prisipažino, kad jos muzikinė karjera jau daug kainavusi ir laiko, ir lėšų, bet taip pat teikusi nepaprastą džiaugsmą. „Jaučiu, kad mano pareiga yra išeivijoje puoselėti lietuvišką dainą. Kartą pradėjus, nebėra kelio atgal“, – atsidususi šyptelėjo Irena.

Artimai susipažinusi su kompozitoriumi ir dirigentu, Klaidėdos konservatorijos profesoriumi ir Čiurlionio ansamblio meno vadovu Gediminu Purliu, ji pagaliau įgyvendino savo svajonę įamžinti savo dainas garsajuostėje, kad neuitas kelias neliktų be pėdsakų, kad

ateinančios kartos žinotų apie jos įnašą. Ji pati pasirinko dainas, o Gediminas Purlys ją ruošė ir jai akompanavo. Garsajuostė buvo profesionaliai įgauta Klivlando „Audio Recording Studios“. „Norėjau pagaliau dainuoti dainas, kurios man patiko, nes iki šiol privalėjau dainuoti tai, kas man buvo liepta“.

Š. m. spalio 13 d. Ritos ir Vyto Matų svetinguose namuose susirinko būrys dainos mylėtojų susipažinti su Irenos garsajuostė. Violeta Žilionytė-Leger, Čiurlionio ansamblio vicepirmininkė, susirinkusius supažindino su solistės biografija ir garsajuostės turiniu. Ansamblio pirmininkas Vladas Plečkaitis Ireną pasveikino ir jai padėjo už ilgametę talką ansamblui. A. Balašaitienė padėjo Irenai, kad ji pasirinktų pagal jos žodžius Gedimino Purlio sukurtą dainą „Tu man brangi“.

Vos dviem savaitėm prabėgus, Čiurlionio ansamblys savo veiklą nutraukė. Paklausta, kaip jaučiasi, Irena liūdnai atsakė: „Po 35 metų dainavimo ansamblyje, jame palikus visą savo jaunystę, man labai skaudu. Pasibaigė liūdesio ir ilgesio era, nes dainavome šaukdami Lietuvai laisvės ir skatindami broliukus bei sesutes eiti namo. Ansamblys atliko savo užduotį. Jis buvo įsteigtas Lietuvai praradus laisvę, ir jo misija buvo išeivijoje išlaikyti lietuvišką dvasią, naujose karcose palaikyti lietuviškos dainos gyvybę. Dabar galima grįžti į namus – laisvė yra. Net ir Ryto Babicko įsteigtas Vyru oktetas, linksminęs išeiviją pramogine lietuviška muzika, savo darbą nutraukė. Aš dainavau lietuviškas dainas; jos tapo mano asmenybės dalimi. Susidarius palankioms sąlygom, savo lėšomis išleidau garsajuostę, kurioje įdainavau savo pasirinktas išeivijos kompozitorių dainas apie jaunystę, meilę, tėvynę ir tris Gedimino Purlio sukurtas dainas“.

Irena džiaugiasi, kad jos dainos jau yra grojamos per lietuviškas radijo valandėles Klivlande, Čikagoje, Niujorke, Detroite ir Hartforde. Ji tikisi, kad jos bus išgirstos ir Toronte.

Garsajuostę galima įsigyti su 10 JAV dolerių čekiu, užsakymus siunčiant: I. Grigaliūnaitė, 998 S.O.M. Center Rd., Mayfield Village, OH 44143, USA.

Lietuvos vokiečiai, dirbantis Lietuvai

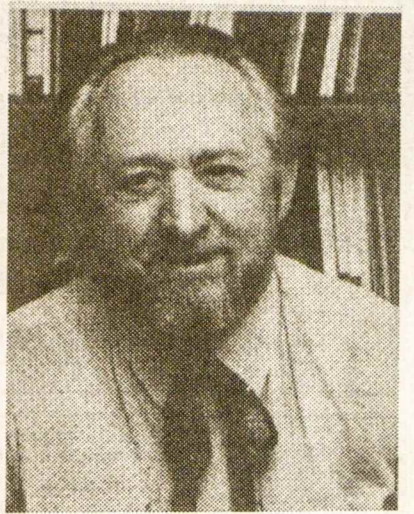
Alfredui Franckaičiui – septyniasdešimt metų • Išvertė į vokiečių kalbą daug lietuviškų kūrinių, pats rašo lietuviškai ir redaguoja vokišką metraštį

Šiomet pasirodė ketvirtoji Alfredo Franckaičio vertimų knyga: Putino lyrikos rinkinys vokiečių kalba. Vertėjas sugeba švelniai perduoti vertingą Vinco Mykolaičio-Putino minties lyriką vokiškomis eilėmis. Pažymėtinos trys kitos Franckaičio vertimų knygos: istoriko Simo Sužiedėlio studija *Sventasis Kazimieras*, kurią išleido leidykla „Christiania“ Šteine prie Reino 1984 m.; Antano Baranausko *Anykščių šilėlis*, pasirodęs Rautenbergo leidykloje 1987-ais ir Maironio lyrikos leidinys 1990 m.

1990 m. Lietuvoje Poezijos pavasario proga Franckaitis buvo apdovanotas „geriausio poezijos vertėjo“ garbės premija, kuri jam buvo šiemet įteikta. Sukako šiemet dvikalbiam rašytojui ir vertėjui septyniasdešimt metų.

Alfredas Franckaitis gimė 1921 m. spalio 29 Karaliaučiuje, Rytrprūsijoje. Vaikystė praleido Lietuvoje, Kybartuose. Nuo 1926-ųjų gyveno su tėvais Kaune. Mokėsi evangelikų pradžios mokykloje Šančiuose, po to Kauno vokiečių gimnazijoje. 1941 m. repatriavo į Vokietiją ir ten išlaikė brandos egzaminus. Paimtas į kariuomenę, buvo tris kartus sužeistas, Čekoslovakijoje pateko į nelaisvę. Grįžęs iš nelaisvės, sukūrė šeimą su buvusia kybartietė Alice Deglau ir išaugino tris vaikus. Studijavo evangelikų teologiją Erlangene ir Miunsteryje. Nuo 1952-ųjų iki 1984-ųjų ėjo pastoriaus pareigas, rūpinosi socialine salpa.

Visą laiką kun. Franckaitis buvo veiklus Lietuvos vokie-

Evangelikų kunigas ALFREDAS FRANKAITIS, gyvenantis Vokietijoje ir palaikantis ryšius su lietuvišiais bei Lietuva

Nuotr. E. Norgerio

čių sąjungos narys, su trumpuokiu pertraukom priklauso jos valdybai. Nuo 1950-ųjų iki 1970-ųjų redagavo Lietuvos vokiečių laikraštį *Heimatstimme* (Tėviškės balsas) iki pat jo sustojimo. Nuo 1964 m. leidžia ir redaguoja Lietuvos vokiečių metraštį *Heimatgruss* (Tėviškės pasveikinimas).

Alfredas Franckaitis rašo lietuviškai ir vokiškai. Reiškiasi žurnalistikoje, kuria eilėraščius, verčia lietuvių autorių raštus į vokiečių kalbą. Tam darbui jis visiškai atsidėjo nuo 1984 m., išėjęs į pensiją.

Jis ir toliau kūrybingai reiškiasi. Verčia aušrininko, *Lietuviais esame mes* gimė giesmės autoriaus, vokiečio poligloto Georgo Sauerweino lietuviškąjį rašytinį palikimą, rengia spaudai lietuvių moterų lyrikos rinkinį. Dar spau-

Prie Šv. Jono šventovės durų Vilniuje prieš jos atšventinimą 1991 m. spalio 11 d. Viduryje – Vilniaus universiteto rektorius R. PAVILIONIS, jo dešinėje – Vilniaus arkivyskupijos valdytojas vysk. J. TUNAITIS, ortodoksų vysk. CHRIZOSTOMAS (sėdi). Dešiniajame krašte – Filologijos fakulteto docentas A. JOVAIŠAS Nuotr. V. Naujiko

Šventovė, gaubianti praeities slėpinius

Akademines Šv. Jono šventovės atšventinimo iškilmės Vilniuje, kuriose dalyvauti buvo pakviesti ir įvairių tikybų dvasininkai

GENOVAITĖ GUSTAITĖ,

Vilnius

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Dailininkas ir architektas

Visas universitetas (profesūra apeiginiais drabužiais) atlydėjo į Šv. Jono šventovę Pranciškaus Smuglevičiaus palaičius. Tautinės lietuvių dailės pradininkas, tapybos katedros vedėjas P. Smuglevičius buvo Šv. Luko akademijos Romoje auklėtinis. Ten jis kartu su A.R. Mengsu, didžiausiu epocho tapytoju, dekoravo Vatikano biblioteką. Amžinajame mieste buvo gundomas kvietimų vykti į Ispaniją, į karaliaus dvarą Londone, kur „lordai laidavo jam kuo sėkmingiausia ateiti“. Atsisakė, atvyko į Vilnių.

Netoli šventovės, kitoje gatvės pusėje, stovėjo dideli, gražūs Lauryno Stukos-Gucevičiaus namai. Jis ne tik nuostabios Vilniaus katedros architektas (žavėjosi ja per Napoleono žygi į Rusiją štabo karininkai...), lietuviškos klasicizmo mokyklos kūrėjas, bet ir universiteto architektūros katedros vedėjas, nepabūgęs skelbti naujo stiliaus principus: „Kiekvienas statinys (turi būti) patogus, tvirtas ir gražus... grožis, darnumas ir didingumas glūdi ne išgalvotuose pagražinimuose bei papuošimuose, bet statybos dalių santykiavime tarpusavyje ir su visuota“. To meto aristokratijos pažiūroms, skoniui tai buvo iššūkus.

Kitos žvaigždės

Kur dar žymieji XIX š. universiteto, Šv. Jono šventovės auklėtiniai – S. Stanevičius, S. Daukantas, A. Mickevičius? Didžiajam romantikui, anot jo biografo M. Jastruno, Lietuva – laimingoji žemė. „Ant Paryžiaus grindinio (poetas matė) savo kūdikystės Lietuvą“, jos istorijos, Vilniaus vizija: *Tie medžiai kunigaikščių Lietuvą dar mena! / Baltvyžį, Paneriuos ir šiandien jie šiurena. / Miškai, kurių ūksmė ir šlamesys ramino / Vytenį, Mindaugą ir didį Gediminą, / Čia geležinį vilką jis sapnų regėjo / Ir kai dievų valia sapnu tuo paaiškėjo, / Pastatė Vilniaus miestą, giriom apsisupęs, / Kaip vilkas tarp žvėrių jis tūnojo prie upės*.

Turėjo A. Mickevičius Vilniaus graviūrą, vežiojosi su saviu visur.

Poeto amžininkas J. Chodzka atliko pirmąją pasauliję kalnuotos šalies trianguliaciją, padėjusią pagrindus šiuolaikinei Kaukazo regiono kartografijai. Jis – autorius veikalų „Kaukazo orografija“ ir geografinė. Už savo darbus buvo išrinktas ne vienos mokslo draugijos užsienio nariu.

I. Domeika – Čilės švietimo sistemos reformatoriaus (jos

dos šviesos neišvydo dramų vertimai: Juozo Grušo *Barbora Radvilaitė* ir Algirdo Landsbergio *Penki stulpai turgaus aikštėje*.

Linkime: *ad multos annos*. Prof. Dr. Alfred Bammesberger

mokyklas pertvarkęs Vilniaus universiteto mokyklų pavyzdžiu, įsteigęs pirmą kalnakasybos mokyklą, Santiage universitetą, rektoriasęs jame 15 metų, šalies gamtos turtų tyrinėtojas.

Labdaros veikėjai

Tikriausiai čia, į akademinę šventovę, dvasios ramumo pasisemti ateidavo J. Frankas, universiteto medicinos fakultetą padaręs „vieno geriausiu Europoje“. Atvykęs iš Vienos (1805) kartu su tėvu P. Franku, higienos pagrindų Europoje kūrėju, J. Frankas išgarsėjo ir savo labdara. O šioje veikloje geroji dvasia buvo žmona – Kristina Gerhardt, didžiųjų Vienos klasikų – L. Beethoveno, J. Haidno – bičiulė. (J. Haidnas savo oratorijos „Pasaulio sukūrimas“ soprano partiją parašė jai; Lietuvoje polonezą jai paskyrė M. Oginskis). Turėdama reto grožio balsą, gailestingą širdį, ji dainuodavo koncertuose, iš kurių surinktos lėšos ėjo J. Franko labdaros veiklai. Per ją, per pagalbą prancūzų belaisviams grįžti namo po 1812 m. J. Frankas, matyt, pateko O. Balzako akiratin ir tapo rašytojo romano „Kaimo gydytojas“ vyriausiojo veikėjo prototipas.

Stiprybė iš praeities

Tai tik keli spindintys akmenukai iš mokslo, dvasingumo mozaikos, kurią sudėliojo per šimtmečius „tas nuostabus daiktas, visų idėjų generatorius“ universitetas, savo šventovėje.

Kaip norėtųsi, kad prasmingi R. Pavilionio kalbos žodžiai, skirti pirmiausia jaunimui, kristų į gerą dirvą, pasiektų jaunimo protą, širdį, kad apie šio šimtmečio pabaigą galima būtų pasakyti panašiai kaip apie XVIII š. pabaigą – XIX

Palaimink, Viešpatie

Po užmaršties mes vėl visi atėjom
Prie Dievo, užmiršto ir niekinto ilgai.
Tiek metų niekinom Tave ir netikėjom,
Gyvenome juodos nakties laikais.

Prie Dievo grįžtame širdis atvėrę
Ir šlovinam Tave vėl savo maldose
Tave, Dangaus ir Žemės Sutvėrėją,
Atpirkusį žmoniją kančiose.

Tu vėl mums gyvas pakelėsi kryžely
Ir varpo skambesį virš Tėviškės laukų.
Palaimink, Viešpatie, Tu mūsų kelią,
Kiekvieną žingsnį einančio taku.

Palaimink, Viešpatie, ir juodos duonos riekę,
Kurį ant stalo dedame dažnai.
Palaimink mūsų troškimus ir siekius,
Kurios Tu vienas, Viešpatie, žinai.

Palaimink, Viešpatie, kiekvieno mūsų širdį,
Ir ašaras, kur skruostais nuriedės.
Suteiki mums Tu nors mažausią viltį,
Tiek metų mes gyvenom be vilties.

Palaimink žemę, laistytą krauju valstiečių,
Ir saulę, mėlyną dangaus skliautuose.
Palaimink debesį, kurs žemei neša lietų
Ir būk mums palydovu nuolatos.

Palaimink, Viešpatie, kiekvieną žemės pėdą
Ir rugio varpą, bręstančią laukuos.
Tegu Tauta Tau vieną himną gieda
Ir prašo laimės, džiaugsmo ir taikos.

Adolfas Žalėnas, Utena

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Balzeko lietuvių kultūros muziežius Čikagoje naujai sezoną pradėjo dail. Marijos Strasevičiūtės darbų paroda, trukusia iki spalio 13 d. Šią jau dešimtąją individualią dail. M. Strasevičiūtės parodą rugsėjo 13 d. vakarą atidarė fotomenininkas Algimantas Kezys, dalyvius supažindinęs su pokarinės V. Vokietijos Reutlingene gimusia dailininke ir jos kūryba. Dailės studijas baigusi Pietinio Iliojaus universitete, ji dabar gyvena Čikagos priemiestyje ir dirba savo studijoje Čikagoje.

Dr. Mildos Budrienės redaguotą ir finansuotą knygą „Amerikos lietuvių gydytojų vardynas“ Čikagoje išleido dr. Jono Račausko vadovaujamas Litanistikos tyrimų ir studijų centras. Vardynas, apimančias 1884-1984 m. laikotarpį, įtrauktį JAV gyvenę ar gyvenantys medicinos ir odontologijos gydytojai. Dalis jų patys atsiuntė biografinius duomenis, o žinios apie kitus buvo paimitos iš lietuvių ir amerikiečių spaudos. Susipažinimas su „Amerikos lietuvių gydytojų vardynu“, įjungtas į Pasaulio lietuvių gydytojų sąjungos XVIII-ji narių suvažiavimą, įvyko rugpjūčio 31 d. Jaunimo centro kavinėje.

A. a. Bronius Kviklys (1913-1990) pirmųjų mirties metinių proga buvo prisimintas spalio 27 d. Akademio skautų sąjungos Čikagos lietuviams Jaunimo centre surengtu jo gyvenimo ir darbų minėjimu. Įvadinio žodžiu ji pradėjo sąjungos pirm. Edmundas Korzonas, programai vadovavo Jūratė Variakojienė. B. Kviklio parašytus veikalus – keturių tomų „Mūsų Lietuvą“ ir septynių tomų „Lietuvos bažnyčias“ bei jiems skirtos medžiagos surinkimą aptarė inž. dr. Jurgis Gimbutas, jų išleidimą – dail. Petras Aleksa. Apie B. Kviklio žurnalistinį darbą „Draugų“ redakcijoje, jo rašinius kuituose laikraščiuose kalbėjo vyr. red. kun. Pranas Garša, MIC. Minėjimo dalyvius su B. Kviklio jaunystės dienomis, studijomis, skautiška veikla, dėmesiu lietuviškiems reikalams supažindino Jonas Dainauskas. Meninę programą dalį atliko Vilniaus Šv. Jono šventovėje surengtame simfoninės muzikos koncerte dalyvaus Čikagiečiai solistai – bosas Jonas Vaznelis ir smuikininkė Linda Veleckytė-Kerpienė su jiems akompanavusiu muz. Alvydu Vasaičiu. Minėjimą praturtino jo dalyviams skirta B. Kviklio veikalų, gausių nuotraukų parodėlė, kurioje taipgi buvo įjungta ir jo rašomoji masinė, įremtas popiežiaus Jono Pauliaus II suteikto žymens „Pro Ecclesia et Pontifice“ pažymėjimas.

Konkurso krikščionybės idealams ugdyti premijoms čikagietis mecenatas prel. dr. Juozas Prunskis buvo parūpinęs \$5.000. Premijuoti buvo galima religinį veikalą arba krikščionybės idealus skleidžiantį projektą. Vertintojų komisiją sudarė: kun. dr. Valdemaras Čukuras, dr. Mirga Girmiuviene, Aldona Lingraitienė, seselė Ignė Marijošitė ir Eligijus Sužiedėlis. Konkursui buvo gauta apie 20 darbų. Didžioji jų dalis – iš Lietuvos. Vertintojų komisija, rugsėjo 28 d. susirinkusi Putname, Nekaltai Pr. Marijos seselių vienuolyne, \$2.000 premiją paskyrė B. Klajūno slapyvardžiu pasirašytam veikalui „Totalinio sovietinio ateizmo agresija Lietuvoje“, o \$3.000 premiją – „G“ slapyvardžiu prisidengus evangelizacijos grupei. Atplėšus slapyvardžių vokelius, paaiškėjo, kad „Totalinio sovietinio ateizmo agresijos Lietuvoje“ autorius yra Vytautas Skuodis, didelės apimties bibliografinė veikale apie būdines sovietinio ateizmo skleidėjų kovą prieš Katalikų Bendriją ir tikinčiųjų teises okupuotoje Lietuvoje. Penkiolikių šio veikalų skyrių V. Skuodis pateikia ne tik antireliginių knygų pavadinimus, bet ir gausių ateistinių straipsnių antraštes, sovietiniam ateizmui tarnavusių autorių pavardes. Atplėšus „G“ slapyvardžio vokelį, paaiškėjo, kad tai yra Lietuvoje įsteigta „Gyvųjų akmenų“ grupė. Ji, vadovaujama Dalios Šmerauskaitės, yra pasiryžusi konkrečias darbas siekti dvasinio Lietuvos atgimimo. Vertintojų komisija atkreipė dėmesį ir į Tomo Daugėlos slapyvardžiu atsiųstą veikalą „Šeima ir vaikų auklėjimas“. Šio nepremijuoto, bet vertingo veikalą autorius yra Romualdas Grucė.

Vokietijos kino studija „DOM“ Neringos apylinkėse kūrė meninį filmą „Žozefina ir jos broliai“. Filmavimui buvo panaudotas ir muziejumi paverstas vokiečių literatūros klasiko Tomo Manno vasarnamis Nidoje, filman įjungti ir vietiniai apylinkės gyventojai. Už vasarnamio trijų mėnesių nuomą vokiečiai sumokėjo 150.000 rublių, kurie bus panaudoti Tomo Manno muziejiaus restauravimui.

Gedimino metams ir Vytauto karūnavimo dienai buvo skirtas ansamblio „Bancheto musicale“ iniciatyva surengtas pirmasis tarptautinis senosios muzikos festivalis, rugsėjo 6 d. pradėtas Trakų pilyje. Festivalį finansavo Vilniaus miesto savivaldybė. Baroko ir renesanso vokalinių bei instrumentinių išjungę Lietuvos, Latvijos, Estijos, Rusijos, Norvegijos, Vokietijos solistai ir ansambliai. Festivalio dalyviai rugsėjo 6-8 d. d. Vilniuje įvykiuose senosios muzikos kursuose skaitė paskaitas apie jos stilistiką, dainavimą, rebus instrumentus.

Vėlinėms skirtą koncertą lapkričio 3 d. Šv. Jono šventovėje Vilniuje surengė Lietuvos filharmonija. Programon buvo įjungta italų klasiko G. Rossinio (1792-1868) pagal senąją katalikišką tekstą sukurta oratorija „Stabat Mater“. Koncertą, norvegų televizijos atstovų dėka transliuotą iš Šv. Jono šventovės, televizorių ekranuose matė ir girdėjo Vokietijos, Belgijos, Jungtijos, Čekijos, Slovakijos bei dar kelių Europos šalių gyventojai. Matyt, dėl šios priežasties Lietuvos filharmonija į oratorijos atlikėjų eiles įjungė kelių tautų atstovus. Grojo Lietuvos filharmonijos simfoninis orkestras, giedojo Kauno mišrus choras, dvi norvegės solistės – sopranas Solveiga Kringlebotan, mezo-sopranas Randi Stebn, tenoras Aleksejus Martynovas iš St. Peterburgo ir vilnietis bosas Vladimiras Prudnikovas, o dirigavo norvegas Terrie Mikelsenas. Transliacija buvo laisvai paruošta patyrusių Norvegijos televizijos operatorių, atskleidusių ne tik bendrą koncerto vaizdą, bet ir jam priklausančią dirigentą, orkestrantus, solistus ir choristus.

Lietuvos operos ir baletu teatre Vilniuje spalio 20 d. debiutavo gražioji vilčių ateičiai teikianti jauna sol. Lilijana Kopūstaitė, koloratūrinis sopranas. Debiutui ji buvo pasirinkusi Džildos vaidmenį G. Verdžio „Rigoletto“ operoje. Titulinį Rigoletto vaidmenį atliko baritonas Arvydas Markauskas. Kritikai džiaugiasi sol. L. Kopūstaitės precizišką atlikimais sudėtingomis koloratūromis, jos sukurto Džildos vaidmeniu. L. Kopūstaitė yra baigusi Ukmergės muzikos mokyklos smuiko klasę. Dainavimą ji studijavo Lietuvos konservatorijoje Vilniuje pas prof. Vacį Daunorą. Dar studijų metais ji koncertavo Europos šalyse, Anglijoje tubolinai pas italę dainininkę Renatą Scotto, įsijungė į diplomantų eiles tarptautiniame Marijos Callas dainininkų konkurse Atėnuose. Lietuvoje sol. L. Kopūstaitė yra dalyvavusi Lietuvos filharmonijos simfoninio ir kamerinio orkestrų koncertuose.

Šiaulių dramos teatras veiklos šešiasdešimtmetį paminėjo dekadon įjungtais spektakliais rugsėjo 22 – spalio 1 d.d. Šiam renginiui buvo pasirinkti geriausi Šiaulių dramos teatre dirbūs ir dirbančių režisierių darbai. Dekada pradėta premjeriniu vyr. rež. G. Padegimo paruoštu O. Milašiaus „Mefiboseto“ spektakliu ir V. Jasukaitytės pjese „Žemaitė“. Paskutinį kartą buvo suvaidinti du spektakliai – A. Ragauskaitės režisuoto P. Vaičiūno „Prisikėlimo“ ir S. Varno scenai pritaikytos I. Bergmano „Žemuoji pievelė“. Rež. A. Bagatyrytė dekadon įsijungė J. Erlico „Blinkuva“, rež. R. Steponavičiūtė – prancūzo J. Cocteau romano „Baisūs tėvai“ inscenizacija ir premjerine J. Tumo-Vaižganto apysakos „Dėdės ir dėdienės“ inscenizacija. Dešimt dienų trukusius renginius papildė sukaustuvinis Šiaulių dramos teatro vakaras, modernaus šokio atlikėjų V. Jungerio ir E. Hagerio koncertas. Jiedu į Šiaulius atvyko iš Austrijos Salzburgo. V. Jungeris paruošė choreografiją G. Padegimo režisuotam O. Milašiaus „Mefibosetui“.

V. Kst.

PRISIKĖLIMO
PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	6.25%
180-364 d. term. ind.	6.25%
1 metų term. indėlius	6.25%
2 metų term. indėlius	6.75%
3 metų term. indėlius	7.25%
1 metų GIC-mėn. palūk.	6.75%
1 metų GIC-met. palūk.	7.25%
2 metų GIC-met. palūk.	7.75%
3 metų GIC-met. palūk.	8.25%
RRSP, RRIF ir OHOSP.	6.75%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	7.25%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	7.75%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	8.25%
Taupomąją sąskaitą	6.00%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	6.00%
Kasd. pal. čekių sąsk.iki.	4.50%

IMA UŽ:

Asmeninės paskolas	
nuo	10.75%
Sutarties paskolas	
nuo	10.75%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	9.00%
2 metų	9.50%
3 metų	9.75%
Su keičiamu nuosimčiu	
1, 2 ir 3 metų	9.00%

Draudžiamas asmeninės ir sutarties paskolas iki \$15,000 ir narių gyvybę iki \$2,000 už santaupas laikomas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmeninės paskolas iki \$50,000 ir mortgicijus iki 75% įkainoto turto vertės. Pardudame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neiname mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 51 milijoną dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

"Aušros" jaunieji gerai pasirodė prieauglio krepšinio turnyre. Pirmoje eilėje iš kairės: T. Girdauskas, A. Nekrošius, L. Ruslys, S. Kulivasas, J. Hurst, T. Giniotis, T. Pranaitis, A. Ignatavičius; stovi: L. Giniotis, A. Nekrošius, A. Radtke, C. Girdauskas, J. Kongats. Nuotr. Sig. Krašausko

SPORTAS

—Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

Prieauglio krepšinis

Toronto Priskelimo parapijos salėje 1991 m. lapkričio 9 ir 10 d.d. buvo prarastos jaunųjų C ir D klasių (9-13 m. amžiaus) draugiškos krepšinio varžybos. Jose dalyvavo Toronto "Aušros" ir "Vyčio" po dvi komandas. Hamiltono "Kovo" viena ir "Martingrove" — svečių viena komanda. Žaista (round robin) kiekvienas su kiekvienu sistema taip, kad dviejų dienų popietės teko stebėti net 9 rungtynes.

Šeštadienį, lapkričio 9, C klasėje pirmosios rungtynės "Aušra" 54:12 rezultatu pelnė laimėjimą prieš "Vyty", o antrosios prieš svečius "Martingrove" pralaimėjo 36:26, kur iki paskutinio rungtynių ketvirčio kovota labai apylygiai. "Vyčiu" atsisakius žaisti prieš "Martingrove" komandą, ši svečių komanda pateko į C klasių baigmę. D klasių varžybose "Vyčiu" laimėjus prieš Hamiltono "Kovą" 22:16, teko nusileisti "Aušros" jaunučiams 30:13 rezultatu. Kitose rungtynėse "Aušra" laimėjo prieš Hamiltono "Kovą" 24:14.

Sekmadienio varžybose greta vaikučių tėvelių šiek tiek buvo ir žiūrovų. Gaila, kad panašios varžybos iki šiol nebūdamos reklamuojamos. D klasėje pusiauibaigmes varžybose susitiko Hamiltono "Kovas" su "Vyčiu" ir šį kartą "Kovai" teko nusileisti, pralaimint rungtynes 31:19. "Kovo" komanda, iš 11 žaidėjų, vadovaujama trenerių Arvydo Šešto ir M. Gudinsko, puikiai uniforma aprengti ir labai tvarkingai atrodančių jaunučių, iš tolimųjų varžybų iškrito. "Vyčiu" pasistūmus į baigmę, nors ir permainingoje kovoje, rezultatu vyrančių vieną ar antrą pusę keletą kartų, turėjo nusileisti "Aušrai" 37:31. "Vyčio" komandą sudarė net 16 žaidėjų, kuriems vadovavo jų treneris Tomas Akelaitis. "Aušros" komandoje žaidė 11 ir jiems vadovavo treneriai: Ramūnas Underys ir Indrek Kongats. Jie laimėjo šios klasės varžybas.

C klasių pusiauibaigmėje susitiko "Aušros" ir "Vyčio" komandos. Šį kartą taip pat "Aušra" sužaidė stipriai ir laimėjo 60:21, tuo pačiu užsitikrindama vietą baigmėje. "Vyčio" komandai atstovavo 9 žaidėjai ir jai vadovavo Tomas Akelaitis. C klasių baigmėje teko stebėti įdomesnę žaidimą, duodanti vilčių lietuvių ateities krepšiniui. "Aušra", nors ir pralaimėjo svečiams 41:21, tačiau žaidė su pasiryžimu ir kartais jau vienu, kitu neblogu praėjimu, deriniu, veržlumu. Komandą sudarė 11 žaidėjų, kuriems puikiai vadovavo jų treneriai: Stepas Ignatavičius ir Andrius Kakevičius.

Baigiant norisi kartu su visais, kurie stebėjome šias varžybas, pasidžiaugti tuo gausiu ir gražiu mūsų prieauglio, tvarkingo ir gražiomis uniformomis. Tokių varžybų reikia daugiau ir dažniau. Vadovai, nepavarkite, tęskite darbą su šiuo jaunimu, o jis tikrai atneš gerų vaisių! Sig. K.

Jauniams krepšinio klinikos

Toronto sporto klubo "Aušra" krepšinio sekcija ruošia jaunučiams sportininkams tarp 6 ir 13 metų amžiaus ir jų treneriams pasitobulinti krepšinyje vienartinis kursas, kurie įvyks 1991 m. gruodžio 9 d. Priskelimo parapijos salėje 6 v.v.

iki 7.30 v.v. Kursus praves Brian Heaney, priklausantis Hamiltono "Skyhawks" komandai, kuri yra Pasaulio krepšinio lygos (World Basketball) narė. Programoje dalyvaus Bob Knuckle, "Skyhawks" vadovas (general manager) ir Steve Foxcroft, NCAA teisėjų atstovas. Kursų metu vyks loterija, kuriai premijas skiria "Reedbock Canada Inc." bendrovė, gaminanti sportui aprangą, ir McDonald's restoranai. Įėjimas \$5 asmeniui.

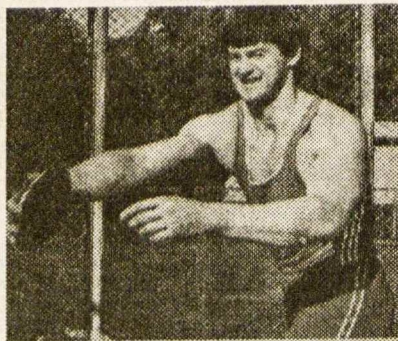
Lietuva olimpiados žaidynėse

KAZYS BARONAS, Vokietija

Visuomet malonu pasidalinti Lietuvos sportinio ateities gyvenimo klausimais su buv. Vilniaus sporto apygardos pirm. ats. kpt. Bronium Keturakiu. Ypač dabar, mūsų tėvų kraštui stovint prie žiemos ir vasaros žaidynių slenkstio, priėmus tris Baltijos tautas į šią pasaulinę sąjungą.

Tiesia, būta daug spėliočių, ar Baltijos valstybės jau 1992 m. bus leista dalyvauti žaidynėse, nes laiko likę nedaug, ypač vykdamas kvalifikacines varžybas. Tačiau visą baigę išsklaidę bendras vykdomo komiteto nutarimas, pranešant Pabaltijai atstovams Berlyne, kad jų prašymas buvo vienbalsiai (net ir Sov. Sąjungai neprieštaraujant) patenkintas.

Lietuvos olimpinio komiteto gener. sekret. Janis Grinbergas gera vokiečių kalba (taip rašė spauda) tuo pat paprašė finansinės paramos, nes vieno sportininko pasitūmimas į žaidynes kainuoja 10,000 dol. Tuo tarpu Baltijos valstybių olimpinio komiteto kasa turi tik bevečių rublius. Ir šis prašymas buvo patenkintas, paskiriant pinigų baltiečiams iš specialaus olimpinio fondo.

Vilnietis ROMAS UBARTAS, šiemet tapęs pasaulio Grand Prix varžybų nugalėtoju

Kokios Lietuvos galimybės žaidynėse? Be jokių abejonių stipriausias yra Romas Ubartas. Šį sezoną Vokietijoje jis baigė tokiom pasekmę: Koelne – 66,62 m, dvi dienas vėliau Berlyne – 67,12 m. Vokietis L. Riedl (šiometinis pasaulio meistras) diską Koelne nusivėdė 65,54 m ir Berlyne 65,10 m. Sezonu metu lietuvis nugalėjo taip pat amerikietį Mike Burnic. Pasaulinėse pirmenybėse Tokijo mieste Burnic užėmė penktą vietą – 64,20 m. Pirmoji atiteko vokiečiui Riedel – 66,20 m. Į baigmę Tokijo pirmenybėse pateko visi pasiekę 62 m. Taigi V. Kidykui beveik 75% irgi yra vilties būti baigmes rate. Čia yra stipriausi Lietuvos "kozyriai". Verkys šiuo metu pasaulyje "cina" septintuoju – 2,34 m, o Europoje antroju. Pirmą vietą užima rumunas Matel. Tačiau reikia

taip pat prisiminti, kad net trylik-tas pasaulyje yra pasiekę 2,32 m. Taigi Verkiui (treneris K. Šnapka, 1974 m. iššokęs 2,25 m pirmavo Europoje. Red.) reikia būti pajėgiam ir pastoviam, siekiant 2,32 m, 2,35 m. Šiaip lietuvis neturi jokių vilčių patekti į 12-kos grupę.

Eidiktę, Erlingytę, Arbačiauskas, Meškauskas, Kazlauskas ir gal dar mažas "priedas" prie jų, turi "numušti" laiką, nors jie yra Lietuvos meistreriai. Pvz. 20 km pasaulyje 10-tas eimas rodo 1.20,10 sek. laiką (net 9 rusai pirmame dešimtu-ke). Pasaulio pirmenybėse Japonijos sostinėje 20 km rungtis taip atrodė: I-oji ir II-oji vieta 1:19,37 ir X-ji 1:21,32. Mūsų laikas reikia "nukopti" gerą minutę, išlygti eimo techniką. Kas (galbūt) Lietuvoje praleidžiama "užmerkus" akis, Barcelonoje nepateis. O būti diskvalifikuotam dėl neprisilaikymo taisyklių – gėda ir gaila 10,000 dol.

20 km rungtis vykdoma visiems kartu, atseit baigmę iš pirmo eimo. Tokijo pirmenybėse penki eikai buvo diskvalifikuoti už neteisėną eimą. Moterų tarptautinė klasė pašėlusiai aukšta, tad lietuvaiteis 10 km reikia "nukirpti" pilnas 3 min., nes X-ta vieta Tokijo pirmenybėse parodė 44:35 laiką.

50 km vyrams mūsų šiuo nėra. Jau kelinti metai net Lietuvos p-se šį rungtis neįveda. Ar 7-kovės atstovė Zabolovskaitė pasitempis ir grįš į varžybas, žinių išeišvijo nėra. Jos 6636 tšk. (ar teisingai?) iš 1989 m. buvo IV-je ar VI-toje vietoje pasaulyje, tad laiduotų vilnietai pirmame dešimtu-ke vieta.

Sunku kokias nors prielaidas daryti dėl slidininkų, nes jau dvi žiemos, kai Lietuvos atstovai jokių stipresnių rungtynių neturėjo. Galbut V. Vencienė ar Strolienė bei kas nors iš vyrų vyks į Albertville. Gal tik patyrimui ir stebėjimui technikos ir stilių – (klasikinis ir čiuožys žingsnis).

Tokią nuomonę susidarė mūsų sporto veteranas Br. Keturakis. Malonu būtų, kad dviračių, bokso, imtynių varžybose pasirodytų tų sporto šakų žinovai.

Skautų veikla

• Akademikų skaučių iškilminga sueiga įvyks lapkričio 27, trečiadienį, 7.30 v.v. pas fil. Ireną Petrauskienę, 34 Laurelwood, tel. 242-4779. Visos sesės kviečiamos dalyvauti išieginėje uniformoje. D.

• Gruodžio 7 d. (ne gruodžio 14 d.) skautai vyčiai, jų kandidatai, vyr. skautės-kandidatės, budžiai, gintarės, prityrę skautai-tės renkasi Toronto Lietuvių namuose 6.45 v.v., o 7 v.v. pradės kalėdinių mėsų su kalėdinėmis giesmėmis.

• Gruodžio 9, pirmadienį, 7 v.v. "Rambynio" skautų tundo vadovų posėdis skautų būkle.

• "Rambynio" tundo visi skautai iki skautiško Kučių gruodžio 15 d. prasmis susitvarkyti išieginės uniformos. Kam trūksta ženklų ar kitų skautiško reikmenų kreipiasi pas tiekimo skyriaus vedėją skv. vsl. Alviną Kisoną tel. 666-4658.

• Toronto skautininkų draugovės draugininkai S. V. Grybieniei pasitraukus iš pareigų, naują draugininkę išrinkta ps. Irena Punkrienė. M.

HALLING CONTRACTING (Estonian)

- Atnaujinimai – visų rūšių
 - Koklinių plytelių (tile) įdėjimas
 - Vandentiekio vamzdžių taisymas
 - Dažymas
 - Vėdinimo įvedimas
 - Elektrinio šildymo taisymas
- Tel. 762-9190 Lic. E 1044

Į sveikatą!

Alpenbitter yra pagamintas tik su geriausiais importuotais prieskoniais pagal specialų Alpen receptą, bet parduodamas vietinėmis kainomis.

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

6.25% už 90 dienų term. indėlius	
6.25% už 6 mėnesių term. indėlius	
6.25% už 1 m. term. indėlius	
6.75% už 2 m. term. indėlius	
7.25% už 3 m. term. indėlius	
6.75% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
7.25% už 1 m. GIC invest. pažym.	
7.75% už 2 m. GIC invest. pažym.	
8.25% už 3 m. GIC invest. pažym.	
6.75% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
7.25% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
7.75% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
8.25% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
6.75% už OHOSP (variable rate)	
6 % už taupymo sąsk. (gyvybės drauda)	
6 % kasd. pal. sąsk. virš 10.000	
4.50% už kasd. pal. čekių sąsk.	
4.50% už Amerikos dol. kasd. pal. sąsk.	
(US dol. Sav. Acc.)	

IMA:

už asmeninės paskolas nuo	10.75%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):	
nuosimčiu	
1 metų	9 %
2 metų	9.50%
3 metų	9.75%
(fixed rate)	

su keičiamu nuosimčiu

1, 2 ar 3 metų	8.50%
(variable rate)	

Asmeninės paskolas duodame iki \$65,000 ir mortgicijus iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgicijai.

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 91 milijoną dolerių

Kredito kortelė

Visų narių gyvybę apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$30,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama pinigines perlaidos. Kelionės čekiai (American Express, Thomas Cook master card cheques).

KASOS VALANDOS:

- Pirmad., antradienį ir trečiadienį nuo 9 v.r.- 3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r.- 8 v.v.
- Šeštadieniais nuo 9 v.r.- 1 v.p.p.

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.

Telefonas (Toronto linija) 416-773-6480

Namų įkainojimo skyrius

YORK SIMCOE APPRAISAL CORPORATION

1211 Gorham St., Units 1&2, Newmarket, Ont. L3Y 7V1.

Telefonas (Toronto linija): 416-773-3779

FAX 1-416-836-1029

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, SAVININKAS, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių, mortgicijų, palikimų, investicijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD.

1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)

PERKANT – PARUDODANT NAMĄ VISADA JUMS SAŽINGAI IR DRAUGIŠKAI PATARNAUS STASYS JOKUBAITIS.

Telefonai 535-2331 arba 537-2869

2300 Bloor St.W. TORONTO, ONT. M6S 1P2

Tel. (416) 604-9750
FAX (416) 604-9748

Pradžiuginkite savo artimuosius šv. Kalėdų proga!

Pasinaudokite mūsų specialiu pasiūlymu – šventinė nuolaida, siunčiant oro paštu – nuo spalio 15 – gruodžio 15.

Kaina \$6.50 už kg.

Latvijos firma AMBER GLOBUS LTD.

BALTIC CONSTRUCTION

- Namų įrengimai ir patarnavimai:**
- * staliaus darbai * vidaus sienų įdėjimas (drywall)
 - * dažymas * elektros įvedimai * vandentiekio sistemos įvedimas (plumbing) * įvairūs cemento darbai (masonry)
 - * kiemų sutvarkymas (landscaping)
 - * prieplaukos (decks) * tvoros.
- 15 metų patirtis.

Skambinti Pauliui Stanevičiui tel. (416) 691-0939 Toronto

EUROTRAX PARCEL SERVICE

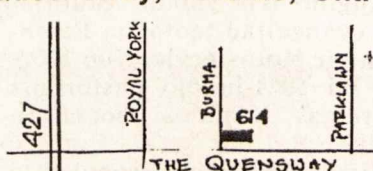
SIUNTINIAI LIETUVON, LATVIJON, ESTIJON

- Garantuojamos žemiausios kainos (\$4.99 už kg) siuntinius pristatant į namus.
- Mes patame siuntinius iš jūsų namų (nemokamai, jei siuntins daugiau negu 15 kg).
- Siunčiame vartotų ir naujų drabužių siuntas.
- Siunčiame maisto ir medicininių reikmenų siuntas.
- Nei minimumu, nei maksimumu siuntoms neribojamos.
- Siunčiame siuntas tiesiog gavėjo adresu.
- Į kainą įeina ir persiuntimo išlaidos.
- (Gavėjas nieko neturi primokėti).
- Perduodame pinigus iš rankų į rankas.

Mūsų adresas: 614 The Queensway, Toronto, Ont.

Tel. (416) 503-1601

Atidaryta nuo pirmadienio iki šeštadienio 9 v.r. - 8 v.v. Neapmokama automobiliams vieta prie rastišės.

MARGIS DRUG STORE

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.

Pensininkams 10% nuolaida nuo visko (išskyrus cigaretes)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE turi "Lottario" loterijos skaitytuvą (kompiuteri)

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juožas Eimis Ramas

Tel. 231-5641, namų 766-5857

Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling)

Islington, Ontario M9B 1A6

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

ROYAL LePAGE

Residential Real Estate Services

5110 Dundas Street West

Etobicoke, Ontario M9A 1C2

Tel. (416) 231-3000 24 val.

FAX (416) 231-6993

AUŠRA DALINDIENĖ

Jei norite pirkti ar parduoti namą, kreipkitės į mane ir sužinosite apie naują Royal LePage programą **HOMEMATCH**. Ši programa greitai suveda pirkėjus su pardavėjais. Neieškokite niekur kitur – skambinkite man.

Lietuvos kariuomenės atkūrimo minėjimas įvyko lapkričio 24 d. Toronto Lietuvių namuose. Šventės tema kalbėjo šaulių ir visuomenės veikėjas Juozas Šiauščiulis iš Montrelio. Mėninių programą atliko "V ir V" (Vaclavas ir Valdas) muzikos vienetas. Minėjimą rengė Toronto Vlodo Pūtvių šaulių kuopa.

Dovana Kalėdoms. Vyt. Landsbergio knyga "Atgavė viltį" — geriausia Kalėdų dovana draugams bei šeimos nariams. PLB valdyba skelbia tos knygos prieškalėdinį išpardavimą. Kaina — tik \$10. Gaunama parapijų knygynuose arba kreipiantis į Alf. Juozapavičių tel. 239-0995, ar KLB Toronto apylinkės pirm. A. Barysaitę, tel. 241-5341. Nepamirškite, kad lėšos parduodant šią knygą skiriamos Pagalbos Lietuvai vajui.

navičiaus, OFM, malda. Pirm. D. Baziliauskienė pranešė valdybos nutarimą sutelkti lėšų Lietuvos našlaičių vaikų kaimo namelio statybai. Nutarta pastatyti nors vieną namelį skyrus vardu. Tam tikslui bus pravestas vėjus, kurio koordinatore — dr. O. Gustainienė. Po pirmininkės pranešimo sekė policijos pareigūno Juozo Gatavecko paskaita apie rankinių grobikų ir kaip nuo jų apsisaugoti, o taip pat ir apie namų saugumą. Šie patarimai tiko ypač vyresnio amžiaus žmonėms. Patarė nesinėsioti daug pinigų ir svarbių dokumentų švenčių laikotarpiu. Tada vyks ta didžiausi nusikaltimai. Po to sekė diskusijos ir loterija.

O.K.

Prof. Č. Masaitis iš Putnamo, Conn., lapkričio 24-25 d.d. lankėsi Toronte, skaitė paskaitą N. Pradėtosios Marijos vienuolijos seselių metinėje šventėje, aplankė "TŽ", lietuvių kapines ir kitas lietuvių institucijas. Pastaraisiais metais jis penkis kartus lankėsi Lietuvoje, skaitė paskaitas VD universitete ir Technologijos un-te. Jo bendras įspūdis — Lietuvoje ekonominė būklė pablogėjo, bet žmonių entuziazmas padidėjo. Šiuo metu prof. Č. Masaitis yra išeivijos lietuvių krikščionių demokratų pirmininkas.

Toronto jaunimo ansamblio "Gintaras" išleistuvinis koncertas įvykis gruodžio 1, sekmadienį, 3 v.p.p. Toronto Lietuvių namuose. Gintariečiai ruošiasi išvykai į Pietų Ameriką

Toronto lietuvių jaunimo ansamblis "Gintaras" per ketverius veiklos dešimtmečius išaugo į meninį vienetą, jungiantį pusantro šimto šokančių, dainuojančių bei muzikuojančių lietuvių ko jaunimo.

"Gintaro" ansamblio pasiekimai bei ryžtu gali didžiulius visi Kanados bei Šiaurės Amerikos lietuvių. Jo entuziazmu džiaugėsi visa Lietuva. Žinoma, visa tai — tikrai dėka institucijų ir asmenų, kurie nuolat teikia ansamblui finansinę paramą. Gintariečiai labai vertina šių rėmėjų įnašą į jų veiklą ir lieka jiems dėkingi.

PLB kultūros komisijos paviestas šiuo metu "Gintaras" vėl ruošiasi koncertinei kelionei, šį sykį į VII Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą Pietų Amerikoje. Dėl ekonominių sąlygų Pietų Amerikoje šios kelionės kaina vis diėja. Kadangi kongresas laukia iš Lietuvos jaunimo atstovų, kurių nemažos išlaidos bus padengtos iš bendrų kongresui sutelktų lėšų, "Gintaras" negali tikėtis paramos. Todėl kreipiamės į Jus su prašymu prisidėti auką prie gintariečių kelionės išlaidų sumažinimo.

Jūsų materialinė parama "Gintaro" ansambliui suteiks ir moralinį užnugarį; padės nuvykti į Pietų Ameriką bei patvirtins, kad ir Lietuvai atgavus laisvę, lietuvių jaunimo kultūrinė veikla išeivijoje yra vertinga ir turėtų būti toliau puoselėjama.

Pakvitavimai atleidimui nuo pajamų mokesčių bus išduodami už aukas nuo \$50. Čekius prašome rašyti: Toronto ansamblis "Gintaras" — PLJK. Iš anksto nuoširdžiai dėkojame —

"Gintaro" vadovybė

Dvi tautietės iš Lietuvos Jūrą Ušinskienė ir Aušra Plašinskaitė atvyko stažuotis kelionių biure "Pedersen World Tours" Richmond Hill vietovėje (tel. 882-5470). Ten jos dirbs iki š. m. gruodžio 20 d. ir grįš Lietuvon.

Kristaus Valdovo šventė, jau eilę metų vis jungiama su metiniu Marijos N.P. seselių renginiu, paminėta lapkričio 24 d. Prisikėlimo šventovėje ir salėje. Pradėta kun. L. Januškos, OFM, atnašautomis Mišiomis, po kurių gausūs svečiai pripildė vakarienei paruoštą didžiųjų parapijos salę.

Įvadinėmis mintimis minėjimą atidarė R. Grigonienė ir pakvietė kun. Pijų Šrapnicką, OFM, invokacijai. Po to kelias biografiniais bruožais apibūdintas svečias paskaitininkas, matematikas, astronomas dr. Č. Masaitis, atvykęs iš JAV palikti torontiečiams žiupsnelį minčių Kristaus Valdovo šventės proga. Kalbėtojas paryškino Kristaus karališybės sampratą, palietė krikščionybės principus ir nelengvą jų įgyvendinimą, siaučiant moderniam humanizmui ir vadinamajai masinei kultūrai. Kristaus grįžimą į laisvą Lietuvą pavadino garstyčios grūdo augimo laikotarpiu.

Tarytum to grįžimo džiaugsmui išreikšti "Gintaro" instrumentalistai ir vokalistai, viso 18 asmenų, kanklėmis, birbynėmis ir liaudies dainelėmis gana glausia programėle gražiai nuspalvino minėjimą ir susilaukė karštų paplojimų. Kai kuriuos paaiškinimus teiku-

si muz. D. Viskontienė visų džiaugsmui pranešė, kad ansambliai skirtą honorarą jie grąžina seselėms.

Po sočios įvairių patiekalų vakarienos seselė Loretą padėkojo minėjimo-programos atlikėjams, gausiai susirinkusiems tautiečiams ir rėmėjams. K. Manglicaus su talkininkėmis vadovavo turtingai loterijai ir varžytinėms. Tuo ir buvo baigtas keturias valandas užtrukęs seselių metinis renginys. S.

Vietoj kalėdinių sveikinimų atvirukais įsirašė į bendrą sveikinimą ir paaukojo "Teviškės žiburiams": \$200 — Jonė ir Stasys Paketurai, West Lorne, Ont.; \$50 — Marija Gečienė, A. ir O. Baltrūnai, Colgan, Ont., Albina ir Alf. Pilipavičiai, Juno Beach, FL; \$25 — Ona Savickienė, Marija ir Jonas Gimžauskai, Hamilton, Ont., A. T. Sekonai, St. Petersburg, FL; \$20 — Marija ir Juozas Vaseriai, Eleonora ir Leonas Rudaičiai, Marija ir Simas Gudaičiai, Edvinas Heikis, Stayner, Ont., Birutė Antanaitienė, Hamilton, Ont., Elzbieta Kazickienė, Hamilton, Ont., Simas Barčaitis, Bronius ir Genovaitė Grajauskai, Hamilton, Ont., Petras, Gražina ir Antanas Stauskai; \$15 — Aldona ir Jonas Ranonai, Audra ir Adelė Dobienė, Andrius ir Kristina Gapučiai, Hudson, Que., Karalėnų šeima, Hamilton, Ont.; \$10 — Stasys Barškus, Alton, Ont., Lina Einikienė, A. ir L. Andriuliai, Izaobelė ir Petras Baronai, St. Catharines, Ont.

FUTURE.I

REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates
Namų pirkimo
bei pardavimo
bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835

- Patarnauja lietuvių kalba.
- Nemokamas namų įvertinimas

130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9

**Pirkite namus
geresnei savo atečiai**

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Nemokamas pristatymas į namus. Kaina \$3.50 už kg

KARPATY

ELECTRONICS & PARCELS
120 Runnymede Rd.,
Toronto, Ontario M6S 2Y3
Tel. 761-9105 • FAX 761-1662

HALLING ELECTRICAL

(Estonian)

- Visų rūšių atnaujinimai
- AC langai ir sienų sekcijos
- Vėsintuvai
- Garažo durų atidarytojai

Tel. 762-9190

"TORVIL" LTD.

(Buvusi J.&J. Canadian-European Exp. Imp. Co.)

**NAUJOS ŽEMOS KAINOS
PRISTATANT NUO DURŲ IKI DURŲ**

NAUJA!!! SIUNTOS LĖKTUVU (Air Cargo) per 4-5 savaites

- SIUNTINIAI SUDAROMI IR PARUOŠIAMSI PAČIŲ KLIENTŲ (Nauji ir vartoti drabužiai, mažiausias kiekis 5 kg arba 12 sv, maksimumo nėra)
- STANDARTINIAI MAISTO SIUNTINIAI (reguliarus pristatymas)
- SKUBUS MAISTO PERSIUNTIMAS (14 dienų)
- PINIGAI (pristatymas iš rankų į rankas) — reguliarius (4 savaitės)
- SVEIKATOS DRAUDA LANKYTOJAMS (tik Kanadoje)

► **RUSŲ (SOVIETŲ) GAMYBOS AUTOMOBILIŲ PARDAVIMAS**
Žemiausios kainos — pristatymas per 3 savaites (Volga, Lada, Samara-Sputnik, Moskvich, Tavria, Niva).

TUOJAU BUS ŽEMĖS ŪKIO MAŠINŲ IŠPARDAVIMAS
(traktoriai, plūgai, sėjimo mašinos ir t.t.)
SKAMBINTI NEAPMOKAMU TELEFONU 1-800-661-0210
Nauji prekiautojai (dealers) kviečiami

KANADOJE

Head Office
63 Galaxy Blvd., Unit 7,
Rexdale, Ontario M9W 5P1
Tel. (416) 798-3320
FAX: (416) 798-3321

Branch
TORVIL PARCELS
404 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ontario M6R 2M9
Tel. (416) 534-3860
FAX: (416) 533-4910

**LIETUVA
LATVIJA
ESTIJA
UKRAINA
GUDIJA
MOLDAVIJA
ARMENIJA
GRUZIJA
ST. PETERSBURGAS
MASKVA**

JAV

Head Office
2136 West Chicago Ave.,
Chicago, IL 60622
Tel. (312) 278-5258
FAX: (312) 278-0875

Branch
R&R INTERPOSTMIR CO.
1055 Broadway,
Buffalo, NY 14212
Tel. (716) 894-9880
FAX: (716) 894-9880

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

39 Dundas Street East, Suite 201,
Mississauga, Ontario L5A 1V9

Telefonas: 276-8863

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais.

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7
(Priešais Lietuvių namus)

Telefonas: 530-1070

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500

Telefonai:

Bloor ir Jane gatvių kampas

įstaigos (416) 762-7393

Toronto, Ontario M6S 4W3

namų 233-0303

Advokatas

VICTOR E. RUDINSKAS,

B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A.

15 John St., Suite 2

Tel. 240-0594

Weston, Ontario M9N 1J2

(24 valandas)

(arti Lawrence ir Weston Rd.)

FAX 248-5922

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS B.A. M.L.S. LL.B.

perėmė a.a.advokato Algio Puterio
bylas ir testamentus

3425 Dundas St. W., Suite 200

Telefonas

prie Windermere Ave.

įstaigos (416) 763-3362

Toronto, Ontario M6S 2S4

Vaidotas Jonynas, M.B.A., C.F.A.

viceprezidentas

Telefonai — (416) 864-2734

1-800-387-1883 (toll free)

- Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds", auksą ir sidabrą
- Sąžiningai patarnauja lietuviškai arba angliškai

Moss, Lawson & Co. Limited
1 Toronto Street, Toronto, Ont. M5C 2W3

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker

Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir
pardavimo atstovas

patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas

1678 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A9

769-1616

Century 21

DRESHER Ltd.
Real Estate
Member Broker

FAX 233-0285

Tel. 233-3334

3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8

Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.

Kreipkitės į Valterį Drešerį. Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.
Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

DRESHER INSURANCE BROKERS

Fax 233-0285 - Tel. 231-2661

3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS ir

RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ

Darbo valandos: 9 v.r. — 7 v.v., šeštadieniais — 9 v.r. — 5 v.p.p.

Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas — greitas ir tikslus!

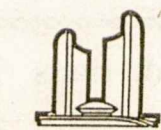
V. Dauginis — telefonai (416) 533-1121, (416) 822-8480

Lilija Pacevičienė — telefonai (416) 533-1121, (519) 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA — INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121 FAX 533-1122

Toronto miestas

LEIDIMAI AUTOMOBILIAMS STOVĖTI

(Permit Parking)

Jau galima gauti leidimus automobiliams per naktį gatvėse palikti atitinkamų zonų gyventojams Toronto mieste 1991 m. gruodžio 1 d. — 1992 m. gegužės 31 d. laikotarpiui.

Jei jūs tokį leidimą jau turite, atnaujinimo blankas jums pasiųstas paštu. Norint išvengti ilgų eilių prie leidimų išdavimo įstaigos pabaigoje lapkričio mėnesio ir gauti leidimo pakvitavimą, jūs esate raginamas leidimo atnaujinimą kaip galima greičiau sutvarkyti per paštą.

Naujieji leidimų prašytojai gali kreiptis asmeniškai arba paštu šiuo adresu: Permit Parking Offices of the Department of Public Works and the Environment, 1st Floor, New City Hall, tel. 392-7873.

☎ Silpniau girdintiems — 392-1543.

Prie prašymo turi būti pridėtos kopijos:

1. Vairuotojo leidimo
2. Automobilio nuosavybės ir
3. Gyvenvietės įrodymo, jei adresas vairuotojo leidime ar nuosavybės dokumente yra skirtingas

Pastaba: Jūsų patogumui leidimų išdavimo įstaigos bus atidarytos lapkričio 21, 22, 27, 28, 29 ir gruodžio 2 dienomis nuo 4.30 v.p.p. iki 7.30 v.v. ir lapkričio 23 ir lapkričio 30 nuo 10 v.r. iki 2 v.p.p. Prašoma atsiminti, kad į telefoninius pasiteiravimus galės būti atsakoma tarp 8.30 v.r. ir 4.30 v.p.p. nuo pirmadienio iki penktadienio.

Svarbu: Jau leidimus turintieji yra atsakingi už jų pratęsimą 1991 m. gruodžio 1 iki 1992 m. gegužės 31 laikotarpiui. Automobilio palikimas per naktį atitinkamose vietose ar gatvėse be galiojančio leidimo baudžiamas \$20 bauda.

AUDRA
Travel
CORPORATION

KELIONĖS Į LIETUVĄ

VISI, KAS NORI PERDUOTI PINIGUS IR VAISTUS
GIMINĖMS AR DRAUGAMS LIETUVOJE ŠV. KALĖDŲ
PROGA, SIŪLOME SAVO PASLAUGAS.

VISI, KAS NORI PASIKVIESTI GIMINES AR DRAUGUS
IŠ LIETUVOS VIEŠNAGEI SEKANTIEMS METAMS,
SKUBĖKITE DARYTI IŠKVIETIMUS.

LIETUVA VISUOMET LAUKIA JŪSŲ:

Lufthansa — TORONTAS-FRANKFURTAS-RYGA

Scandinavian Airlines —

TORONTAS-NIUJORKAS-KOPENHAGA-RYGA

Kaina nuo \$1,280 kanadiškais

Planuojami skridimai į VILNIŲ.

Tiraukitės mūsų biure dėl šių skridimų.

Mūsų kelionių biuras visada maloniai jums patarnaus:

- * Išrašant kelionės ir sveikatos draudimus
- * Pervežant svečius autobusu Montrealis-Torontas-Montrealis
- * Sutvarkant Aeroflot bilietus
- * Išrašant bilietus lėktuvu ar traukiniu
- * Padės suplanuoti jūsų atostogas

DARBO LAIKAS: pirmadieniais-penktadieniais 9.30—17.00,
šeštadieniais — pagal išankstinį susitarimą

2100 Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1M7, Canada
Tel. (416) 769-2500, FAX (416) 763-6279

